

מול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ד גליון תרס"ד

שלח

כ"ג סיון תש"ע

היש בה עץ אם אין

פרדם גדול השתרע לפרסאות מרובות, הי' נמוע בעצים ואילנות מרובות מיינים ממוינים שונים, מיוחד הי' במינה שכל סוגי האילנות הי' נמועין כמוב טעם, עד שכל החוקרים והמומחים הגיעו לפרדם זו לתור ולהקור אחר כל שורש טוב וטבע של כל אילן ואילן.

פעם הגיע לשם חוקר גדול, ומיד בהכנסו עמד האיש משתאה מחריש לדעת למה עץ הארז גבוה מאוד משאר האילנות, ומאיך אינו מוציא פירות, ולעומת זה עץ התמר מוציא פירות משוכחים, אבל אינו גבוה, ולא נח ולא שקט לדעת מה זה ועל מה זה.

עבר שם חכם אחד ואמר לו: השמע לאזנך מה שפיד מדבר, הרי התירוץ מונחת בקושייך, ושאלתך חצי תשובה, שמכיון שהארז הוא לעצמו וכל כוחו וגידולו הוא מרכז בגובהו על כן אינו מוציא פירות, לא כן עץ התמר משקיע כל כוחו ואונו להוציא פירות והפירות יונקים ממנו ומוציאים את כוחו לכן מתמעט כח הצמיחה שלו.

הנמשל מבואר בשם הגאון בעל החפלאה זי"ע שביאר בזה מאמרו"כ (תהלים צ"ג) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, ולכאורה למה נמשל הצדיק לשני סוגי עצים אלו דייקא, אלא בזמן שהצדיק משפיע על זולתו, ומשקיע מכוונותיו ומזמנו כדי לגדל תלמידים ולהוציא פירות, צדיק כזה נמשל לתמר הפורח ומוציא פירות.

אכן מפאת העובדה שהצדיק משקיע מכוונו לאחרים, היה צריך להיות שהוא יגרע על ידי כך מעצמו וישאר קטן כמו התמר שנגרע מכה צמיחתו העצמי בגלל הפירות שהוא מגדל, לכן מבטיחו הכתוב "כארז בלבנון ישגה" שהי' יעזרהו שגם הוא עצמו יגדל וישגה כמו ארז בלבנון.

פירו"ת הנושרין מדברינו, שהצדיק צריך להשקיע בתלמידיו אע"פ שעי"ז ירד הוא ממדרגתו, ובוה ביאר מה שאמרו חז"ל אם הרב דומה למלאך הי' צבאות תורה יבקשו מפיחו, דהנה המלאך הוא בבחי' "עומד" שאינו הולך ממדרגה למדרגה, ואם הרב מתמסר עבור תלמידיו באמת ובתמים והוא דומה למלאך הי' צבאות שמוכן הוא להיות "עומד" על מקומו ולא לעלות במדרגותיו אז תורה יבקשו מפיחו.

והוא הדבר אשר ציוה משה רבינו כששלח את המרגלים שילכו לראות האם נמצא שם צדיק בבחינת "עץ" אשר אפשר להתחזק ולקחת מפירותיו, דהיינו שאינו דואג לעצמו אלא כל כוחותיו וכשרונותיו משקיע בצמיחת הפירות, וכמו שביאר הרה"ק מקארלין זי"ע שמשח רבינו ביקש מהשי"ת (במדבר כו טו) יפקוד הי' אלוקי הרוחות איש על העדה "אשר יצא לפניהם" פי' שיהא מוכן אויסצוגיין פאר זיי - פאר כלל ישראל.

תוכן הענינים

- לקח טוב עמוד ג'
- קול תפילה עמוד ה'
- שבת בשבתו עמוד ז'
- דבש תמרים עמוד ט'
- בשפתי צדיקים עמוד י"א
- פרפראות להכמה עמוד י"ג
- ודרשת וחקרת עמוד י"ד
- פניני התורה עמוד י"ז
- הילולא דצדיקיא עמוד י"ח
- משולחן מלכים עמוד כ'
- דברות קודש עמוד כ"ו

להכנסת מודעות, ברכות מול טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמת, אפשר לפנות:

בארה"ב:

להד"ר **מנחם מענדל פריעדמאן**

הי"ז

845-662-5579

באר"י:

להד"ר **אלטער אשר אנטשיל**

אילאוויטש הי"ו

011-972-527648437

חבורת
יסודי התורה

שערי התאחדות אברכים דקול' יטב לב דיסאטמאר
נת'וסדה עמי כ"ק מרץ רבע עשיר שליט"א
במסד אלפי ישראל - ליג בעטר תססו למק

והעשירי יהי קודש לד'!

שמחים אנו להודיע לאלפי אנ"ש בכל קצוי תבל חברי חבורת "יסודי התורה"

קבע ב"ק רבינו מייסד החבורתינו שליט"א

את לימוד מסכת העשירית

במסגרת חבורת יסודי התורה

החשי"ת יהי בעזרינו לסיים מסכת יומא בעתו ובזמנו, ולהתחיל ולסיים מסכת סוטה ברוב עם יחד אלפי ישראל, להגדיל תורה ולהאדירה

הנהלת התאחדות אברכים

למדתי	שלח	למדתי	שלח
☒ למדתי	☐ מיטואך	☒ למדתי	☐ מיטואך
☐ פ.ב.	יומא	☐ פ.	יומא
☐ פ.ב.	דאמערשטאג	☐ פ.א.	יומא
☐ חזרה	וגן וולקויז	☐ פ.א.	יומא
	פרייטאג		

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

שזה, כמו שהיה קודם הטא אדם הראשון, אמנם וישאווהו, כאשר באו אל התנשאות והגאות כמום, אוי הנה מעדה קרסולים ונמו מדרך הטובה, וכן בשנים שנשלל מהם האהדות.

☆

ועתה יגדל נא כח ה' / כי ידוע שבחי' הסד נקראת גדולה, והטעם כתבנו כמ"א עד שדרכה בהתפשטות וכן בחי' ארץ אפרים ע"ז הדרך, וזה היה בקשתו שיוכה יתברך אותם לעשות תשובה מתוך גודל החסדים שניקשה ית' להם, וי... חסדו וישיבו אליו, וז"ש ועתה בחי' תשובה, יגדל נא יהיה בבחי' גדולה שהוא החסד כנ"ל, ה' אך אפים וכו' (זרע קודש)

☆

ועשו להם ציצית, הענין של ציצית הנקראים ג"כ גדולים, ציצית מורה על יראה שלא יהיה האדם חכם בעיניו לעבור על ד"ת אף כחוט השערה ויראה גם להיות נקי מעיני האדם, וגדל מורה על תקופות שלא ירך האדם מפני המקורנינים עליו בשנאה ויהי התקוף בדעתו נגדם. (מי השלוח)

☆

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו' / לא תתורו פי' שלא יהיה מותר לך הדבר אחרי לבבכם, כי לא תתיר קשרך מן הכורא אם יארע לך אחרי לבבכם, שלא היה באי' הפעם לךך ברשותך וידך, ונזור הלב לאחור, עם כל זה לא תעזוב עבודתך, אמנם תעשה תשובה ותבקש רחמים מבעל הרחמים ויתכפר לך כי רוב טוב וסלח הוא. (עשרת צבי)

☆

אני ה' אלקיך אשר הוצאתי אתכם וכו' / אני ה' אלקיכם כפל כי האדם צריך תמיד להעלות על מחשבתו שכל דבריו ומחשבותיו ותנועותיו עושים רושם למעלה,

ולכך צריך האדם לשמור מחשבותיו ותנועותיו ודיבוריו ביראת ה', וזהו הוא כלל גדול בעובדת ה' שצריך האדם להעלות על מחשבתו שתנועותיו עושים רושם למעלה, כי השי"ת יודע מחשבות בני אדם ומשגיח תמיד כפרטית על דרכי בני אדם, וזהו אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ותעלה על מחשבתך אני ה' אלקיכם, אני משגיח תמיד על כל דרכיך. (קדושת יז)

ולקחתם מפרי הארץ עכ"ל, ונ"ל עוד לומר, דר"ל אע"פ שהצדיק צריך להשפיל ולהמעיט עצמו, מ"מ כאשר רוצה להמשיך שפע אל העולם, צריך להתחזק עצמו, וז"ש והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, ר"ל כאשר הצדיק רוצה ליקח מפרי הארץ, ולהמשיך להשפיע טובות ושפע לבני ישראל אוי צריך להתחזק עצמו, והבן. (אמרי יוסף)

☆

ראשית ערסכתם חלה תרימו, העיקר הוא הראשית והבוקר וזהו ראשית ערסכתם, פי' בתחילת קימה ממיטתכם, כי עריסה פירושו מטה, חלה פי' בקשה ע"ד ויחל משה, והכוונה שצריך לבקש עזר משה' ה' ית' לעבדו באמת בכל היום, וזה תרימו תרומה, פי' ג"כ ראשית וגם כן התרוממות לשמו יתברך. (תורת המגיד מולאטשוב)

ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה היא אם רעה וכו' / פי' משה רבינו ע"ה אמר להם, יודע אני שהארץ טובה, מבקש אני מכם שאפילו אם תראו את הארץ ולא תישב בעיניכם אל תמהרוו שרעה היא, אלא תשתדלו להתעמק ולהסתכל בה ולהתבונן היטב ואז תראו שטובה היא, אפילו אם נראתה לרגע רעה בעיניכם. (חידושי הי"ם)

☆

היש בה עץ, צדיק המגין על דורו כעץ, וזהו בעל גמ"ח שאוכל פרותיו בעוה"ז והעולם נהנין מפירותיו ומכוח פירותיו והוא המגין על דורו כעץ, ואמר להם שאם יש צדיק כזה אל יקחו מפרי הארץ כי אין כאן הוכחה שהארץ מכורכת כי אולי בוכות הצדיק היא כן, אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, ויהיה ראייה מהפירות על ברכתיה של ארץ ישראל. (תהם טיפ)

☆

הבמהנים אם במבצרים, דאיאת עז פנים לניהנם ובושת פנים לנן עדן, פי' מי שהוא עז בפנים ובקדושה יכול להוריד עצמו למדרגות התחתונות כדי להעלותם, וליזך בשוקים וברחובות ושלא לירא מהיצר הרע השכיח שם, אבל מי שהוא בכחונת בושת פנים שאינו עז כ"כ בקדושה, לנן עדן דוקא ללמוד ולהתפלל ולשמור עצמו מכל דבר המביא לידי הרעורר ח"ו, וזהו הבמהנים אם במבצרים, פי' שצריך האדם למעצמו הבמהנים אם כבר רשאי לילך במהנים הפתוחים ושלא לירא משום דבר או במבצרים דוקא. (מנורת זהב)

☆

ועליתם את החר, עם ההר, כידוע שיצה"ר וקרא הר שתיארו שעי' היצה"ר גופא תעלו הכל להקב"ה כי ממנו נקל לעבוד את ה', וראיתם את

הארץ היינו שתראו לעלות את הארץ ג"כ, ר"ל כל הבחי' ארצות לתקן הכל ולהעלות להקב"ה. (בית אהרן)

☆

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, כתב בספ"ק דברי אמת, וז"ל, כאדאי' בוהר, מאן דמתפלל על פרנסה בכל יום הוא ברא מהימנא דאשתכח על ידו ברכאין ככלהו עלמין ותפלה צריכה חיזוק, וזהו והתחזקתם

אם נהיה חזקים ביראת ה' ולא נטה אל תאוה הארץ, לא יזיק לנו עשירות וכו"ט

אם הפיץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ, יש לדקדק מה זה שהיה מסופק אם הפיץ בנו ה' ואם יביא אותנו אל הארץ אכן כאשר נתבונן על ענין תלונת המרגלים על הארץ, הלא הם היו ראשי בני ישראל צדיקים גדולים וטובים, איכה יכלו לדבר תועה על ה' חלילה כי לא טובה הארץ, וכבר הבטיחם ה' בארץ ההיא כי טובה היא ארץ זבת חלב ודבש.

אכן הנראה בכונתם כי המרגלים האלו פחדו כי ראו את טוב הארץ בחלב דגן תירוש ויצהר, וכל פרי הארץ המה משתנים לטובה, וכי זבת חלב ודבש היא וזה פריה, לכן פחדו עבור בני ישראל פן בכואם שמה יבעמו בה' לאמר מי הוא, כמיש שמנת עבית כשית ויטוש וכו' וזהו שאמרו ארץ אוכלת יושביה היא כי עז העם היושב עליה, ובני ענקים ראינו שם, לכן אתם אם תבואו שמה תהיו כמוהם, וזהו שהביאו מפרי הארץ לראיה על גדולם וטובים.

אבל כלב אמר להם מה לנו לירא מאלה, הלא אם נהיה חזקים ביראת ה' ולא נטה אל תאוה הארץ אוי לא יזיק לנו כל דבר, וזהו שאמר אם הפיץ בנו ה' ר"ל אם עיקר החפץ והמבוקש אשר בנו יהיה רק ה' לעשות רצונו ית"ש, אז והביא אותנו וכו' ויכול נזכר לה ועלה נעלה וירשנו אותה, כי כן צריך להתגבר לכפל כל תענוגי עולם הזה נגד עבודת השי"ת. (תפארת שלמה)

☆

להניח ברכה אל ביתך, ביתו זו אשתו, ומ"ת להניח ברכה' אל', היא חל"ה, רומז שהאשה הנוטלת חלה בכונה רצויה, הברכה מצויה בעיסה. (קרבן העני)

☆

ויכרתו משם זמורה, היינו כי היתה אהדות וכריתת ברית בניהם, כחוראת זמורה ואשכולי ענבים אחד, מעם עצו ופריו

מ"ה טובו אוהליך

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש,
נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום
וקירוב לב, קדם מעיכ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקרא,
רוחף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב למוסדותינו המעטירה,
מא"ר לאדף ולדרים, בפעולותינו הברוכים והכבירים

הרבני הנגיד המפסדר הנכבד

מוה"ר מאיר הירש הי"ו

מראה"ק ומנהלי מוסדותינו הק' בקרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבביתו, קול ששון על שפתו, בנישואי בתו

עב"ג הבחיה מופלג בתורה ובירוש"ש נ"ו

בן ידידינו היקר הרבני הנגיד הנכבד, רוּחף צדקה וחסד

מוה"ר **נחמן פיש** הי"ו

אב"י בקרית יואל יע"א

וצרופה ברכתנו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרוות מיוצ"ח
תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין
מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפשיא.

החותמים למען שמו בהוקרה ובהערכה

הנהלת מוסדות סאטמאר

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

קול תפילה

אמרות קודש בעניני תפילה נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

שלא לקלקל בעת התפילה

פגעיאל בן עכרן (במדבר א' יג) בדרך הלצה שיכול להיות פגעיאל, פירש לבקש מאל, כי 'פגיעה' לשון 'תפילה', כמו (ירמי' ג, טו), אל תפגע בי, ואעפ"כ יכול להיות בן עכרן עובר ישראל ח"ו.

שארית ישראל לקוטים לשער המקשות

תפילה צריך להיות בלשון מפורש

אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. אך בה' אל תמרודו ואתם אל תיראו את עם הארץ (יד, ח-ט). ר"ל בהקדם דיש להבין הענין של שילוח מרגלים על מנת לראות "השמנה הוא אם רזה" (לעיל יג, ט), מאחר שהבטיח לנו ארץ זבת חלב ודבש, אמנם איתא (בבבליק ח"א קסט, א) **תפילה צריך להיות בלשון מפורש**, והנה כשהיא ארץ מבורכת צריכים להתפלל שתהיה כך הברכה, וכשח"ו אין תבואת הארץ כראוי צריכים להתפלל ותן ברכה על פני האדמה, וכן במלחמה כשהוא נגד חלשים צריכים להתפלל, וכן שח"ו התנגדות [על] ישראל בחזק. צריך תפילה להשי"ת המבליג שוד על עון (עמ"ס ה, ט) ועורר להם. וזה היה כוונת משה רבינו ע"ה השמנה היא אם רזה, דידע בוודאי שיהיה ארץ זבת חלב ודבש, רק דמ"מ צריך להתפלל השמנה היא, שצריך תפילה שיהיה כך, או "אם רזה", וצריך תפילה שתהיה שמנה כזבת חלב ודבש, וכן החזק הוא, ההתנגדות [על] ישראל וצריך תפילה להכניעם, או הרפה, וצריך תפילה בלשון מפורש. אבל הם באו ובשרו מיד שהיא זבת חלב ודבש, ואמרו (יד, כח) "אפס כי עז העם" וגו', וזה הדאגה שלהם כאילו יש חילוק בעיניו בין אם היא זבת חלב ודבש כעת אם לאו, וכן אם יש חילוק בעיניו בין החזק הוא או הרפה. וע"כ היתה תשובת משה רבינו ע"ה אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת, אין אני שואל אם היא כעת זבת חלב ודבש אם לאו, כי ידעתי בין כך ובין כך שתהיה ארץ אשר היא זבת חלב ודבש, וגם אשר אמרתם "אפס כי עז העם", אצלי אין חילוק בין החזק הוא או הרפה, אך בה' אל תמרודו ואתם אל תיראו את עם הארץ, דבין במדינה זו בין בכל המדינות אין חילוק בין ההתנגדות של ישראל הוא חזק או רפה, אנו צריכים להתפלל להשי"ת שימלא משאלות לבנו לטובה.

מה"י מצע"ה

צריך להתפלל בקול

וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם כי אמרו פן תבלענו הארץ. ויש לומר, על פי הידוע, כי העצה להתגבר על היצר בעת שהוא מתגבר, הוא לצעוק בקול בתורה ותפלה. וזהו נסו לקלם, "זוי האבין זיק גענומען צום קול", כי אמרו פן תבלענו הארץ, שהארציות והחומריות תבלענו אותנו, על כן לקחו עצמם לבחינה זו אור ישרים

אל תדברו שיחת חולין בבית הכנסת, ואפילו לצורך גדול, כי עון גדול הוא מי שמדבר בבית הכנסת, וגורם רעה לעצמו, האמנם אלם, תעשו עצמכם כאלמים כשתעמדו בבית הכנסת וכו'.

ספר"ק יש נוחלין להגה"ק ר' אברהם אבי השלה"ק ז"ע

סיפר החסיד רבי דוד פריווער, שפעם אמר לו הרה"ק רבי ישראל מטשארקוב ז"ע מדוע יש ליהודי גרמניה פרנסה יותר מליהודי פולין, משום שהם מקפידים ביותר שלא לשוחח בתפילה.

מדברנא דאומתה

עוד שם סעיף י"א אם בשעת כנין בית הכנסת התנו עליו להתשמש בו מותר להשתמש בו בחורבנו אבל בישובו לא מהני תנאי ואפי' בחרבנו לתשמש מגונה כגון זריעה וחשבונות של רבים לא מהני תנאי, ופי' מנן אברהם שקאי על קלות ראש שנזכר בסעיף א' לכך לא מהני תנאי.

ספר מורא מקדש לרב ייבי

ובסוף סימן של"ד בכאר הגולה מכיא חרם ר"ג ומסיים עוד הוסיף ר"ת בצירוף שאר רבנים וכו' עוד שם שלא ידברו בבית הכנסת אך ישבו באימה ביראה וכו' ע"ש.

ספר מורא מקדש לרב ייבי

ומה דנקיט בגמרא חשבונות ולא אמרו דברים בטלים בשביל שכבר אמרו רז"ל השח שיחה בטילה עובר בעשה שנאמר וזכרת כם ולא בדברים בטלים אפילו חשבונות שהוא צריך ואינו דבר בטל מכל מקום אסור בבית הכנסת כן כתב בראשית חכמה.

ספר מורא מקדש לרב ייבי

שמרדך בכל הרבך

ווען נאך ווי אין די קומענדיגע

זימער וואכן

איז מען אזוי שטארק אנגעוויזן אויף שמירה והצלחה אויף די וועגן?

צו יעדע געלעגענהייט געדענקט די פארזיכערסטע סגולה פון

צדקת רבי מאיר בעל הגס

ווען איר:

- ▶ פארט ארויס צו די קאנטרי
- ▶ קומט אהיים צו די ארבעט
- ▶ די קינדער פארן ארויס אין קעמפ אריין
- ▶ זיין קומען אהיים אינמיטן זומער
- ▶ צו יעדע צייט

געדענקט צו לייגן צדקה אין די הייליגע

יטב לב פושקע

וה' ישמור צאתינו ובואינו מעתה ועד עולם

קינדער וואס ווילן אהמגיין
ערב שבת
מיט די יטב לב זעקלעך
אין קאנטרי

קענען רופן און יטב לב אפיס:
718-387-1213 Ext. 104
845-782-3091 Ext. 104

ספעציעלע מתנות
וועט פארטיילט ווערן
נאכן זומער

טוב ליתן צדקה קודם שילך לדרך שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו של"ה מסכת חולין

מוסדות יטב לב דארף זיין די ערשטע צדקה ביי אנ"ש מדברי כ"ק מרן רבינו המהר"ק שליט"א

ביים איינפאקן אייערע קאנטרי-פעלער פארנעסט נישט דאס וויכטיגסטע

די יטב לב פושקע

פאר א פושקע אדער אויסצוליידיגן א פולע פושקע רופט:

845-782-3091 · 718-387-1213

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים,
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

בכל יום צריך לקשר עצמו לקדושת שבת

מספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד, י"ל כי ידוע אשר בכל יום צריך לקשר עצמו בקדושת שבת קודש, וע"כ כסופרין מספר הימים אומרים היום יום ראשון בשבת וכדומה, והנה שבת נקרא אחד, כמו דאיטא בזוהר רזא דשבת [אייה שבת דתנאחדת] ברזא אחד, וגם אמרם ז"ל (ב"ר יא n) לכלום נתת בן זוג כו', וזהו כמספר אשר תעשו, היינו כשתהיו סופרים מספר הימים, אז תעשו לאחד כמספרם, לקשר קדושת שבת הנקרא אחד עם מספר הימים.

(אמרי גועם)

קדושת האדם תלוי בשמירת שבת

למען תזכרו ועשייתם את כל מצותי, רומז לשמירת שבת כדאיטא בירושלמי ברכות (פ"א ה"ה) זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותי של תורה דכתיב ואת שבת קדשך וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה, עכ"ל, ופי' החרדים דשבת כתיב זכור, והכא כתיב למען תזכרו כל מצותי הוא השבת ששקולה ככל המצות. והשבת הוא קודש לה' ויש בו נשמה יתירה, ועל ידי זה נתקדש האדם כששומר שבת כהלכתו כמ"ש האור החיים פ' תשא בפסוק ושמרו באריכות, וזה פירוש הפסוק ועשייתם את כל מצותי זה השבת, ועי"ז והייתם קדושים לאלקיכם, ומהשבת נמשך בני חיי ומזוני רויחא ופרנסה והצלחה לכל ישראל אמן כיה"ר.

(חקל יצחק)

השבת היא יומא דנשמתא ונרו של עולם

איתא במדרש כי נאמרה פרשת יציאת אהר פרשת מקושש כי ישראל אמרו שבשבת אין להם אות, ונתן להם פרשת יציאת, והנה בודאי הפירוש שהיציאת לאות שישמרו השבת, ושוב השבת לאות, דאם לא כן יקשה הא שבת גופו חשוב אות וק"ל, אך להבין איך היציאת לאות על השבת, נראה דהנה השבת היא השלמת העולם כאמרם מה היה העולם חסר - מנוחה, באה שבת באה מנוחה, ועל כן תיקנו החכמים נר של שבת, כי העולם הוא טבעי ושבת הוא יומא דנשמתא וכמו שהנשמה הוא אור אל הגוף כדאיטא נר ה' נשמת אדם, כמו כן השבת נר אל העולם והו דומה אל יציאת, כי יציאת שקולה ככל המצוות, כי הטלית רומזת על הגוף שהוא מלבוש אל הנשמה, והיציאת היוצאים מן הבגד דומים למצות שהן יוצאות מן הגוף וכמו שביאר זה המהר"ל, ולי נראה שהטלית רומזת הן בחינת מלבושים לנפש, והל"ב חושים שבציצית רומזים לשלושים ושתים נתיבות חכמה, כי החכמה אור אל המצות שנקראות נר, וכן השבת בחינת בינה, אור אל ששבת ימי המעשה.

(נאות הדשא)

שבת היא המוח והדעת של כל השנה

שלח לך אנשים, פירש"י לדעתך, דהנה הש"י ברא את העולם בעולם שנה נפש ובכל אחד יש קומה שלימה בחי' ראש וידיים ולב ושאר איברים וכן בשנה ראש השנה בחי' ראש, שבת בחי' מוח ודע"ת לשון חיבור ושבת קודש הוא הדעת וחיבור לכל השבוע, כמו שמעתי אומרים בשם הרב הקדוש מלאנצהוט דכבו"ד שבת, ר"ת כל ב'רכותא ד'לעילא ו'תתא ב'יומא ש'ביעאה ת'ליין, עכד"ק, ע"כ הוא הדעת והמוח של כל השנה, ע"כ אמר שלח לך אנשים ר"ל ימות החול נקראים אנשים, ושל"ח לשון חיבור, כתרנגום על וישלחו אתו ואלויאו יתי', והנה כמו שהצדיק הוא הדעת של כל ישראל כן שבת הדעת של כל ימות החול, ובשבת בא לדיעה שלימה, ע"כ אמר שלח כלומר תתחר אנשים היא ימות החול, לדעתך היינו שבת קודש שנקרא דעת כמ"ש לדע"ת כי אני ה' מקדשכם, ויתורו את ארץ ר"ל שיתורו שיתחו הארציות של כל ימות החול, שבכל ימות החול הארציות אינה מצוה ובשב"ק היא מצוה והוא לשון ויתורו לשון מותר דשב"ק אפילו אוכל לשם תענוג הגוף מותר, וזהו א"ת ארץ כנע"ן שבשבת קודש בא לדי הכנעה שבת אותיות בש"ת, אשר אנ"י נות"ן לבנ"י ישראל, ר"ל שבת קודש הוא מתנה ע"ד שאחז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי, וזה אשר אנ"י נות"ן לבנ"י ישראל, הש"י יזכינו להיות משומרי שבת כדת אמן.

(רביד הזהב)

ע"י שמירת שבת מתקבלים תפילות ישראל

ויקרא משה להושע בן נון יהושע, יש לומר שלזה הוסיף לו כי י' אומניות הוא בן זוג דעם בני ישראל קדושת שבת קודש כידוע (ב"ר יא, n) ולזה הוסיף לו י' להמשיך לו קדושת שבת קודש, והשומר שבת קודש כהלכתו נותנים לו כל משאלות לבו לטובה (שבת ק"ח) ועי"ז יהיה שוה לכלב בתפלתו.

(מחזה אברהם)

לענג את השבת בלימוד התורה

עלו זה בנגב, ע"ד ופרקתו עלו, כי כל המענג את השבת ניצול משעבוד עכו"ם (שבת ק"ח) וז"ש ופרקת עלו, ע"י מה ע"י שיפרוק עונג שבת, וז"ש על"ו, ר"ת למפרע וקראת ל'שבת ע'ונג (ישעיה נח, יג) וז"ש הכתוב (תהלים מד ב) פוע"ל, ר"ת פ'עולת וקראת ל'שבת ע'ונג, רק אם תאמר הא"ך אפשר לענג השבת לזה אמר ר"ת פוע"ל ל'ו על"ו ו'אני פ'ורע (ביצה טו) פעלת בימיהם וכו', וז"ש על"ו ר"ת כנ"ל, ומהו העונג לזה אמר בנגב, היינו בתורה כנ"ל.

(ברית אברהם)

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Safmar
Eretz Yisrael Inc.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
באר'ה"ק תונב"א

יש"א ברכה מאת ה'

מעומק הלב, נשאר בזה ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, אל מע"כ יודינו הנעלה והחשוב, המחנך הדגול והנכבד רב תבונים, מקבל את כ"א באור"ה ובסבר פנים, העמיד במוסדותינו הק' תלמידים ישרים והגונים, וגם לרבות עד הנה מסור ודואג למעניו בכל עת ועונה, במסירות רבה ואמנה, שמו הטוב מהללים בשפתי רננה,

הרה"ח ר' אורי שווארץ שליט"א

מנהל כללי דמוסדותינו הק' בקרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו, בהולדת נכדו נ"ו

אצל חתנו ככנו החשוב והנעלה, מרביץ תורה ויראה לשם ולתהילה,

הרב ר' יונה גוטמאן שליט"א

ר"מ בישיבה לצעירים קרית יואל יע"א

**ובהזדמנות זו נביע רגשי תודה וברכה המפעמת בלבינו
על התמסרותו הנאמנה, לעמוד לימין מוסדותינו הק'
בכל עת ועונה, במעש ובתבונה.**

וצרופה בזה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתנו, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות וישבע שמחות, תורה וגדולה במקום אחת, מתוך אושר ועושר ורב נחת, ובשכר מעשיו הברוכים למען מוסדותינו הק' והמפוארה, יתברך בשמחה ואור"ה, ואך טוב וחסד בביתו יהי שורה.

החותמים למען שמו בהודאה ובהערכה, אסירי התודה והברכה,

הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

רבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

רם לכבו ומתנאה לומר אני ואפסי ואין עוד אי"כ אינו מתאחד עם אחרים ולפני עצמו הוא גי"כ איש שלם בפני עצמו, חייש אי"ש אחד אי"ש אחד למטה אבתיו וגו', שכולם חשבו בעיניהם שהם כאי"א בפ"ע כאדם השלם ולכן לא רצו להתאחד עם אחרים, ועיי"כ נתפסו בעצת היצה"ר.

☆

ויקרא משה להושע בן נון יהושע. ובתרגום יונתן איתא כד חמא משה ענותנותו דהושע קרא לו יהושע, ויבואר דהנה ידוע דהמרגלים היה להם איזו נגיעה בדבר שרצו להיות נשיאים ובא"י לא היו יכולים להיות עוד וזה הביא אותם לידי טעות, ואצל יהושע היה להיפך שבמדבר לא היה עדיין מנהיג ישראל ובא"י היה עתיד להיות מנהיג, אבל מגודל ענותנותו היה בורח מן הכבוד ולא הפץ היה להנהיג וא"כ היה לו גי"כ איזו נגיעה שבנ"י ישארו במדבר כדי שלא יהיה מנהיג, אמנם יש חילוק ביניהם דהמרגלים שהנגיעה שלהם היה ענף גאווה שהקבי"ה אומר אין אני והוא יכולין לדור במקום אחד אי"כ לא יתכן להיות אצלם סיעתא דשמיא להציל אותם מן החטא כי אינו יכול לשרות במחיצתן, משא"כ ביהושע שהנגיעה שלו היה להיפך שברח מן הכבוד ואצלו יתכן סיעתא דשמיא להדריכו בדרך האמת, וז"פ הת"י וכד חמא משה ענותנותו דהושע קרא שמו יהושע, שראה גודל הענווה שלו והבין שמצד זה יכול להיות לידי טעות, התפלל עליו קה וישועך מעצת מרגלים, שאצלך יכול הקבי"ה להושיע כיון שאתה שלם בתכלת הענוה.

(דברי יא"א)

הכתוב אשא עיני אל ההרים, ואיתא במדרש אל תקרא אל ההרים אלא ההורים אלו האבות, וממילא עזרי דייקא מעם הי בזכות עצמי, והו שזאמר ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבותם דייקא שהיו תולים שהם ראשים בזכות אבותם, אם כי כאמת הי"ם נשיאי המטות הם בזכות עצמם, לכך הי"ם העומדים על הפקודים הי"ם בזכות עצמם, והנה אותם ראשים התולים בזכות עצמם והקבי"ה תולה בזכות אבותם הרי זה לא יעזור ולא יועיל לבטל בחירה של אנושי להרע או להטיב, כמבואר באלשיך עה"פ למען הציל אותו מידיים דייקא שהם בעלי בחירה, להשיבו אל אביו כי בזכות אביו יושע מכור נחשים ועקרבים, אבל להציל מיד בעל בחירה לזה לא מועיל זכות אבות כ"א זכות עצמו יכול להועיל, וחייש איש אחד למטה אבותיו, שיהיו תולין בזכות אבותיו, אבל וישלה אותם משה וגו' כולם אנשים ראשי בניי המי"ה דייקא כי נחשבו בעיניהם בזכות עצמם, וכך היה מה שהיה דלחסיר הבחירה לא יתכן בזכות אבות.

(יש"ב ז"ב)

☆

איש אחד איש אחד למטה. יבואר עפ"י הכתוב מי יתן טהור מטמא לא אחד, דהנה ידוע דברי האלשיך בענין נתינת מחצית השקל שהוא כדי להורות לעם בניי ענין האחדות לומר שהאדם לבדו אינו רק מחצית ובהצטרפותו עם שאר בני אדם ישלים למנין השלם, ועפ"י יתכן מי יתן טהור מטמא לא אחיד, ר"ל אם אינו אחד לבדו לפני עצמו כ"א הנכללות עם שאר אנשים, והנה היסוד לאחדות הוא מדת ענוה דאם

ויקרא משה להושע בן נון יהושע. ובתרגום יונתן איתא כד חמא משה ענותנותו דהושע קרא לו יהושע, ויבואר עפ"י"ם שמצינו גבי כלב שדיבר אחד בפה ואחד בלב ועל ידי כן ניצל מעצת המרגלים אבל ביהושע לא מצינו שיעשה כן, כי כלב אף שהיה צדיק גדול מ"מ לא הגיע למדרגתו של יהושע שנאמר בו לא מש מתוך אוחל ונתעצם בהתורה, ואיתא ביו"ד שיש הפרש בין יהרג ובל יעבור או יעבור ואל יהרג בין חסיד ופריש לשאר אנשים, וי"ל דתרווייהו נפקי מן הכתוב וחי בהם, ולכן כלב שלא נתעצם בהתורה כמו יהושע אי"כ הותר לו לשקר משום וחי בהם ולא שימות בהם, אבל יהושע שנתעצם בהתורה אסור לו להוציא דבר שקר מפיו והוי לגביה יהרג ואל יעבור ועיי"כ התפלל משה רק ליהושע ולא לכלב, והנה לא יוכל האדם להתעצם בהתורה רק עיי ענוה דנאמר אנכי עומד בין הי ובינכם והכוונה דמי שאומר על עצמו אנכי זה הוא העומד בינו לבין קונו, וידוע דאורייתא וקובי"ה וישראל חד ואם אין הי בקרבנו לא יזכה לאור התורה, וחייש כד חמא ענותנותו דהושע, היינו שהוא עניו ועיי"ז זכה להתעצם עם התורה וא"כ לא יוכל לשקר כמו כלב, עיי"כ התפלל עליו קה וישועך מעצת מרגלים.

(יש"מ משה)

☆

איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם וישלח אותם משה וגו'. ויוכן בקדם דברי חז"ל כל התולה בזכות עצמו הקבי"ה תולין לו בזכות אבות וכל התולה בזכות האבות הקבי"ה תולה לו בזכות עצמו, וחייש

בקול רצה ותורה המון חוגגו!

שמחים אנו להודיע לאלפי שלומינו חברי "חבורת יסודי התורה" אשר

יתקיים בעזרה ש"ת במקהלות אלפי ישראל
 בראשות ב"ר מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יום א' פנחס הבעל"ט

מ"ז תמוז הבעל"ט

יומא דהייליגא קדישא
 של רבן של ישראל האור החיים הקדוש ז"ע
 ובו ביום חל גם ההייליגא קדישא של
 מרן רבי אלעזר ב"ר מרן רבי אלימלך מדישא ז"ע
 אשר חלק גדול מזכות לימוד המסכתא נתנדב לעלוו נשמתו

ברמים יבואו בעזרה ש"ת!

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפת צדיקים

שלח לך אנשים

בזמן שהי' היהודי הקדוש מפרשיסחא זצוק"ל אצל רבו החוזה מלובלין, חלה פעם אחת במחלה קשה, והלך בנו של היהודי הקדוש אל החוזה לבקש ממנו שיתפלל בעדו לרפואה, ואמר החוזה מלובלין הנה כתיב שלח לך אנשים ויתורו, שלפעמים כשרואים בשמים אדם מישראל שכבר גמר כל עבודתו בעולם הזה ותיקן כל מה שהי' מוטל עליו לתקן, אז הקב"ה שולח לו אנשים שיסתופפו בצילו ויסעו אליו לתור את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ועי"ז יהי' לו עבודה חדשה לתקן את בני ישראל, ובזה יוכל להוסיף עוד לחיות בהאי עלמא, וכן הי', שתיכף נתרפא היהודי הק' וחזר לכריאות, והתחילו נוהרים אליו ונעשה רבן של ישראל.

ויאמר ה' סלחתי כדברך

היהודי הקדוש מפרשיסחא ז"ע אמר פעם: כשהייתי ילד ולמדתי אל"ף ב"ת אצל מלמד אחד למדתי ממנו לימוד גדול כי שנים שיושבים יחד לשתות כוס משקה וכל אחד מבטל א"ע מפני חברו אז השי"ת סולח להם עוונותיהם שכן בזמן שלמדתי אצל המקרי דרדקי אל"ף ב"ת שאלתי אותו מה הן שתי נקודות והשיב לי שני יוד"ן והוא שם הקודש שם ה' ב"ה ואח"כ כשראיתי שתי נקודות באורך שבא בסוף הפסוק חשבתי ג"כ שזהו שם ה' ב"ה אזי אמר לי המלמד כלל זה יהיה תמיד בידי אם כתובים שני יוד"ן ישר שניהם עומדים בשוה ולא אחד על גבי חברו זה שם ה' ב"ה אבל שני יוד"ן באורך זה על גבי זה אינו שם ה' מזה למדתי ששני יהודים הבאים כאחד וכל אחד אינו מחזיק את עצמו יותר גבוה מחברו הם בבחינת שם ה' ב"ה אבל אם אחד רוצה להתרומם ולהתנשא יותר מחברו זה לא שם ה', והנה "כוס" הוא ראשי תיבות ויאמר ס'לחתי כ'דברך ועדיין חסר שם ה' אחרי ויאמר ושני יהודים הבאים ביחד לשתות הכוס הם ממלאים הפסוק בשם ה' כנ"ל ואז הפסוק הוא כתיקונו ויאמר ה' סלחתי כדברך.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע

מעשה באדם שמקומו הקבוע בבית הכנסת היה המקום הסמוך ליד ארון הקודש, יום אחד הזיזו הגבאים את ארון הקודש אמה אחת וביקשו למכור את המקום החדש שניתוסף ליד ארון הקודש בעוד שמקומו של הראשון נשאר עומד כבראשונה, נזדעק האיש וטען כי רוצה הוא שמקומו הקבוע יישאר זה הסמוך ביותר לארון הקודש, כשם שהיה בתחילה, ואם הוחלט להזיז את ארון הקודש ממקומו, הרי שעליו לזוז יחד עמו, באו שני הצדדים לדון תורה לפני הרבי ר' העשיל מקראקא לאחר ששמע את טענות הצדדים, פסק הרבי ר' העשיל שאין מקום לטענתו

של התובע, ואף ראה הביא לכך מן המדרש אמר רשב"י יו"ד שנטל הקב"ה משרי היה טס ופורח לפני כסאו של הקב"ה אמר לפניו רשב"ע בשביל שאני קטנה שבאותיות הוצאת משרה הצדקת, אמר לו הקב"ה לשעבר היית משמה של נקבה ובסופן של אותיות עכשיו אני נותנך בשמו של זכר ובראשון של אותיות שנאמר ויקרא משה להושע בן נון יהושע, לכאורה מנגד היתה יכולה לטעון האות ה"א הרי עד עכשיו היא היתה הראשונה הושע ומדוע ישתנה מקומה להיות שניה יהושע אלא מוכח מכאן שתוספות היו"ד בראשה של המלה אין זה נחשב כשינוי מקום הה"א, אלא היא תוספת עליה, ומכאן שתוספות מקום אינה נחשבת כשינוי מקומו של הראשון.

יה יושיעך מעצת המרגלים

הגאון ר' יהונתן אייבשיטץ סבל כידוע מרדיפות שונות שהיו מנת חלקו ממתנגדיו שהוציאו עליו כל מיני לשון הרע וכדו', פע"א אמרו לו שמתנגדיו מתכוונים להתנפל עליו במקלות ולהכותו מכות אכזריות, אמר להם: כשיהושע הלך עם המרגלים התפלל עליו משה י"ה-ה יושיעך מעצת מרגלים" אולם אח"כ נאמר "ויאמר כל העדה לרגום אותם באבנים" ולא מצינו שמשה עשה פעולות להצילם, ללמדינו שמהבל פיהם של ישראל יש לחשוש יותר מאבנים ומקלות שע"ז לא התפלל.

וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה

פעם באה לפני הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן ז"ע אשה אחת ששמה לאה בת זיסל, שלא הולידה בנים, ובקשה ממנו שתיפקד בזש"ק, פתח הרה"ק את החומש שהי' מונח על השולחן, וימצא כתוב "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה", אמר בכתוב זה מפורש שתיפקד בזש"ק, כי כן כתוב: וטפכם אשר אמרתם - אודות הבנים שבקשתם - לב"ז - ראשי תיבות ל"אה ב"ת זיסל - יהיה.

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם

סיפר מו"ר הרב מבארנוב זצ"ל, שהיה פעם אחד בפרשת שלח בצאנז, וכשהגיע בשולחן הקדוש לאמירת תורה, לקח רבינו הק' בעל דברי חיים מצאנז זצ"ל חומש בידו, ודפדף באותה פרשה למצוא איזה פסוק לומר עליו תורה, ועבר על כל הפרשה עד סופה, ופתח ואמר הפסוק: ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו' ונתלהב מאד כדרכי בקודש ודפק על השולחן בהסערות גדולה, ואמר כך הוא פירושו הפשוט "איזה זאלט נישט נאך גיין נאך אייערע הערצער, אין נאך אייערע אויגן, נאר פאר דעם אין סוף אויסצוגיין" עד כאן דבריו הקדושים ומדברות קדשו אלו נפל פחד גדול על כל המסובין בשלחן, וממש פרחו נשמתם מכולם, עד זמן מה שרוחם שב בקרבם.

קהל יטב לב ד'סאטמאר

נתייסד ע"י כ"ק רבינו הקוה"ט זצוק"ל • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר ע"ר שליט"א

- לאנדאן יע"א -

Congregation Yetev Lev D'Satmar - London

26 Clapton Common, London E5 9BA • Tel: 020-8806-8099

ברוך מתייך לשלום

באותות כבוד ואהבה, הננו מקדמים בזה בכרכת ברוך הבא, את מע"כ הדרת גאון ידידינו האי גברא רבא ויקירא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, כשלמה עוטה אורה, נודע לעוז ולתפארה, מסור בל"ג לכל מוסדות סאטמאר בכל קצוי תבל, מרבה להיטיב למען הפרט והכלל, עומד תמיד לימין מוסדותינו הקדושים, מגזע אראלים ותרשישים, ענף עץ אבו"ת, לבית אבותיו כליל תפארת, הוא הגבר אשר פוקד על פי מש"ה אביו מרן רביה"ק זי"ע לנהל את צורכי הצדקה בביתו, וממשיך בהם גם כהיום לאחר הסתלקותו, בהתמסרות ובמיטב תבונתו, כבוד שמו תפארתו

הגאון הצדיק

רבי שלי' אליעזר מייטלבוים שליט"א

בנו יקירו של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זי"ע

רב דקהל יטב לב ד'סאטמאר 15 עוו. ב"פ - ונשיא כולל עצי חיים ד'סאטמאר ב"ב

להופעתו כבוד בשערי עירינו

לרגל המגבית השנתית לטובת מבצר התורה של אנ"ש אחים לדעה בבני ברק

כולל עצי חיים צדקת רבי מאיר בעל הנס

מיסודו של מר אביו כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

יהא בואו לברכה, ויזכה לרומם קרן הכולל הק' אלף פעמים ככה, ובכל אשר יפנה ישכל בהצלחה, מתוך תענוג ונחת והרווחה, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

המקבלים פניו בהדרת כבוד ויקר

הנהלת הקהלה

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

במה במידת הענוה שנקרא מה בזה אני יכול להקדים ולומר לה' קרבן ולא קרבן לה' ואין לחשוש למיתה עכדה"ק דפ"ח ושי"י ולפ"יז יל"פ כאן דלכאורה איך ה' משה יכול להתפלל על יהשוע יה יושיעך ולהתחיל בשם ה' קודם הלא ה' לו לחשוש לשמא ימות ע"י קאמר בתרגום יונתן כד חמי משה ענוותנותי היינו שראה שהתורה העידה עליו והאיש משה עניו מאוד אז התפלל יה יושיעך מעצת המרגלים ולא חשש להקדים שם ה'.

עוד יש לפרש דברי התרגום יונתן, והנה לכאורה לפי מה דמובא בספר יוחסין דהי' יהושע אז יותר מרוב שנתיו, קשה דאי בגמ' מי שעבד רוב שנתיו ולא חטא שוב לא חטא אי"כ למה הוצרך מרע"ה להתפלל עליו שלא חטא בעצתם, אך י"ל דהנה אחו"ל שאותן השנים של המתים קודם זמנים נותנים לת"ח דהוא עניו ומעביר על מחותיו, ולפ"יז א"ש כד חמי משה ענוותנותי וודי הוא ת"ח המעביר על מדותיו אי"כ חשש שעדיין לא עבד רוב שנתיו דיוסיפ' לו מן השמים משנים של אנשים שמתו קודם זמנם לכך הוצרך להוסיף לו הוי"ד ולהתפלל עליו שינצל מעצת מרגלים, והיינו דכתיב ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים, שחיו ממותר שנותיהם שנתקצרו. (אור חדש)

☆

עוד לאלוקי מילין, עפ"מ"ש במדרש שבשעת תחיית המתים יקראו אותם עפ"י סדר א"ב אברהם בנימין וכדו', גם איתא שמי שיש בו מידת ענוה הוא יעמוד קודם בתחיית המתים, ועפ"יז מבואר כי כשצ"ה לקרותו בשם יהושע ירא שמא יתירעם יהושע כי יגרום לו בזה שיתאוד בתחיית המתים כי מקודם הי' נקרא יהושע ועכשיו יהושע ויהי מאוד בתח"מ שהוא עפ"י סדר א"ב, אבל כד חמי משה ענוותנותי א"כ ממילא יעמוד מקודם בתח"מ לכך קרא לו יהושע.

☆

עוד יתבאר התרגום יונתן כד חמי משה ענוותנותיה קרא להושע בן נון יהושע, דהנה יהושע נקרא בן נון, בן בחדיק, ומצינו לזה ב' טעמים, האחד, ללמד שהי' מתבונן בשער נ"ן, ובין הוא מלשון התבוננות (כן א"י בילקוט ראובני בשם מגלה עמוקות), וטעם השני אי דיו"ד של יהושע היא יו"ד של שרי, ושם היתה בלי נקודה, ועכשיו היא בנקודה שוא, לכך נטל מהסגול של בן ב' נקודות, וממילא לא נשאר רק חיריק, ולכך נקוד בן בחדיק במקום סגול, ולפ"יז ע"י משה שקרא לו יהושע עם יו"ד, והוצרך ליטול שוא הוכרח לקרוא לבן בחדיק, ואז אינו מוכרח לפרש דידע להבין בשער הנ"ן, ויש לו ע"י הוספת הי"ד גריעותא דאינו ניכר מעלה שלו שמתבונן בשער הנ"ן, והיה אפשר לומר דלא נחא ליה ליהושע בזה, אבל כאשר ראה משה ענוותנותי ובודאי לא איכפת ל' דבר זה אז קרא אותו יהושע להנצל מעצת המרגלים.

וישלח אותם משה וגו' כולם אנשים ראשי בני ישראל המה, ופירש"י ז"ל כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו. הנה גזירת ארבעים שנה היתה כנגד ארבעים יום אשר תרו את הארץ, וכמו שמפורש להלן בפסוק יום לשנה יום לשנה, ולפי זה שעברו כל יום נתעכבו במדבר שנה, נמצא שבעד כל שעה מעשרים וארבע שעות היממה נתעכבו במדבר חצי חודש, והנה לרש"י הוקשה על גזירת הארבעים שנה והלא כתיב והעם עלו מן הירדן בעשרה לחודש הראשון, ואם כן חסר ארבעה ימים מן הארבעים שנה, שהיו צריכים להסתיים בט"ז ניסן יום יציאתם ממצרים ולא עוד, אלא יש לנכות גם את האחד עשר יום מחורב שבלאו הכי היו צריכים ללכת במדבר ועולה לך ביחד ט"ז יום. היוצא לנו מזה שנתעכבו במדבר ארבעים שנה חסר חצי חודש, שהוא חסר למנין הימים שזלכו המרגלים, שעה אחת לפיכך בא רש"י וגילה לנו שאותה שעה היינו שעה אחת כשרים היו, ולכך לא נענשו עליה להתעכב עוד חצי חודש במדבר, והוא פלא.

(הגה"ק רבי איציקל האמבורגער זי"ע)

☆

ויקרא משה להושע בן נון יהושע, ובתרגום יונתן כד חמי משה ענוותנותיה קרא להושע בן נון יהושע וצ"ב, והגל"פ עפ"מ"ש במדרש מהיכן זכה משה לקרני הוד מפני שנשאר דיו קמעה בקולמוס והעבירו על ראשו ומשם נעשו קרני הוד ופי' דכשכתב משה רבינו ע"ה את התורה כשהגיע לפסוק והאיש משה עניו מאוד לא רצה לכתוב זאת מרוב ענוותנותו כי אין זה מדרכי ענוה לכתוב על עצמו שבח גדול כ"כ אך מה יעשה בצווי השי"ת לכן קיצר בכתובה בכל האפשר וכתב ענו בלא יו"ד וז"ש המדרש שנשאר קמעה בקולמוס היינו אות יו"ד ובשכר זה זכה לקרני הוד ולכך כיון שנשאר לו יו"ד יתירה לכן נתנה ליהושע, וז"ש כד חמא משה ענוותנותי של עצמו ומפני זה קיצר בכתובה וחסר יו"ד ולכן קרא להושע בן נון יהושע.

☆

עו"ל עפ"מ שפי' בספה"ק חנוכת התורה עה"פ ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנוכי עפר ואפר כי אמרו חז"ל שלא יאמרו אדם לה' קרבן אלא קרבן לה' משום שמא ימות בנתיים ונמצא מוציא ש"ש לבטלה, והנה אברהם אבינו בעת שבאו אליו המלאכים אמר אדני אם נא מצאתי חן וכו' ולחד מ"ד הוא שם קדש שאמר להקב"ה שימתין עד שיבא את האורחים ולכאורה איך הקדים אברהם להוציא ש"ש מפיו ולא חשש לשמא ימות אלא דאמרו חז"ל דמי שהוא עניו ומעביר על מידותיו מוסיפים לו ימים ושנים אם כן כיון שהי' אברהם אבינו עניו לא הי' לו לחשוש שמא ימות וזה שאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' כלומר מה שהתחלתי והקדמתי להזכיר ש"ש מפני כי ואנוכי עפר ואפר וכדאי הוא זכות הענוה שלא אמות בפתע פתאום ובדרך זה היא מפורש הפסוק ב"מה" אקדם לה' כלומר

ענינים נבלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין הפרשת חלה שעומדת לאיבוד

ראשית עריסותיכם חלה תרימו (שם ט"ו כ')

בפדיון בכור אמרי' כן משום דגלי לן קרא, ולא נזכר כלל בגמ' דבחלה ותרומה אמרינן נמי הכי.

ויש לבאר הטעם בזה דגבי פדיון בכור אין על המעות שום קדושה, וכן על ראשית הגז ורק הנתינה להכהן היא המצוה וכל זמן שלא נתן הוא באחריותו של הבעלים ועדיין לא קיים המצוה ולא עשה כלום, משא"כ גבי תרומה וחלה דמיד כשהפריש נעשה דבר חדש וחל עליה שם חלה ותרומה, משום הכי אמרי' דכבר אזלה לה האחריות מן הבעלים ורק מצות נתינה איבא על הבעלים ומשו"ה תו לא הוי באחריותו של הבעלים כלל מן התורה, והא דכתב הברכי יוסף דהוא באחריותו ומדמה לה לראשית הגז הוא רק מדרבנן כדי לקיים מצות נתינה להכהן והוא רק לחומרא, אבל לא אמרי' דאם נאבדה החלה יהיה העיסה טבל.

ובענין דברי הברכי יוסף נתקשה השואל ומשיב ז"ל (גנלון ס"ט ל"ט ליושלמי פסחים פ"ג ה"ג) וכן הקבא דקושייתא (קושיא י) על המשנה בפסחים (מ). שהזכרנו לעיל דאמרי' התם שביו"ט מפריש החלה ומניחתה עד הערב, והקשו האיך יכול להפריש כיון דסופו של החלה לילך לאיבוד דהרי בערב חייב לשורפו, וכן לאחר הפסח אסור כמו בחמץ של קטן.

והרי בתרומה איתא שאם הולך לאיבוד לא חל שם תרומה עליה, כמבואר בב"ק (קט"ו). במי שהיה טעון כדי יין או שמן וראה שהן משתברות לא יאמר הרי הן תרומות ומעשרות על פירות שיש לי בתוך ביתי הואיל והולכת לאיבוד ע"ש. וא"כ איך יכול להפריש החלה. והשואל ומשיב (סג) מיישב דכיון דלר' יהושע שם במתני' קורא לה שם חלה ולא עובר על בל יראה, א"כ לא תיתסר בהנאה גם כן, ושפיר חל שם חלה עליה. אמנם האחרונים הרבו לחלק בין נידון דידן להנידון שם בב"ק (סג). הגאון בעל שו"ת להורות נתן (פספיו קנ"ג דמיו"ט) מעיר דאינו דומה להא דבבא קמא דהתם איתא בפירשי' הטעם דכיון דלאיבוד אזיל לית בהו זכייה והפקירא הוא.

הרי דהטעם דלא אמר כלום משום שהיין והשמן שנשפך נעשין הפקר ואין לו בהן זכייה, ואינו יכול לקרות שם תרומה על דבר שהוא הפקר, אבל במפריש חלה טמאה ביו"ט שהעיסה הוא שלו ועדיין לא הוי חמץ כלל, אין שום מניעה שתחול שם חלה.

בפתחי תשובה (יו"ד סי' ע"ד סק"ג) מביא בשם הברכי יוסף שעלה ונסתפק אודות האשה אשר הפרישה חלתה והניחתה אצלה, אדהכי בא עוף ואכל החלה אשר הפרישה, אי חייבת להפריש חלה אחרת, כתב דהדבר ברור דבזמן שהיה חייבין ליתן החלה להכהן היתה חייבת באחריותו כמו בראשית הגז דקיימא לן בשו"ע (סי' ע"ג ס"ט) דמחוייבין באחריותו ואם נאבד או נפסד צריך להפריש שנית, הכי נמי הכא בחלה היו מחוייבין להפריש חלה אחרת, אמנם בזמן הזה דלשריפה אזלה אין צריך להפריש שנית.

ובס' אמרי צבי על מס' ב"ק (סי' כ"ו אות ג') מעיר על דברי הברכי יוסף הנ"ל דמדמה לה לראשית הגז משום דבחלה כתיב בתורה נתנו כמו בראשית הגז דכתיב ג"כ לשון נתן, וקשה הא גבי תרומה ושאר מתנות כהונה נמי כתיב לשון נתנה, ועל כרחך החילוק דדוקא גבי ראשית הגז דההפרשה לא הועילה כלום והווי כמי שלא הפריש, אבל בתרומה הועילה ההפרשה דנתקנו השיריים מה שנשאר לו מן העיסה ואינו טבל, וא"כ הדין נותן שיהיה כן גם גבי חלה דסוף כל סוף נתקנה עיסתו, וצ"ע לדינא.

עוד מביא ראייה לדבריו מהמשנה בפסחים (מ). דאיתא כיצד מפרישין חלה בטומאה ביו"ט (פסחים וכו'), א"ר יהושע לא זהו חמץ שמוזהרין עליה בבל יראה ובל ימצא, אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה עיי"ש, ולכאורה הרי אם תתחמץ תהא אסורה בהנאה וא"כ לא יוכל לקיים תו מצות נתינה בה והווי כאילו נאבדה מן העולם א"כ לא נתקן כלל החלה לשיטת הברכי יוסף, דמה חילוק יש בין עוף שאכלו לבין שהחלה בעולם רק היא נאסרה בהנאה וא"כ עדיין היא באחריותו.

ובסוף דבריו מסיק דוודאי ד' הברכי יוסף הוא רק מדרבנן לחומרא אבל מדאורייתא פשיטא שיצא חובתו אפי' אם לאחר הפרשתה נאבדה, דעיין בבכורות (ב). במתני' המפריש פדיון בנו חייב באחריותו שנאמר יהיה לך ופדה תפדה, ופירשי' כשיהיה לך הפדיון אז יהיה בנו פדוי, והאי קרא לאהרן אמר ליה רחמנא, עכ"ל. והרי גלי לן קרא בפדיון בכור דכל זמן דכל זמן שלא הגיע ליד כהן הרי באחריותו של הישראל, וכן בראשית הגז אמרי' כן משום דכתיב נתן לו, ומשמע דדוקא

ואין הדברים נראין, הואיל ומכל מקום בשעת ההפרשה אין בו איסור חמץ, וטומאת התרומה אינה מפסדת שהרי מכל מקום טמאה על טמאה הפריש ומה שבידו לעשות כבר עשה וכו'.

והוסיף שנית שם בד"ה ור' יהושע וכו' דר' יהושע אינו סובר הואיל, אלא שהוא סובר שיכול להפרישה ויניחנה ואם החמיצה החמיצה שאינה שלו, ונמצא שאינו עובר כלל לא על הפקעת התרומה שהרי הפרישה ולא על החמץ שאינה שלו וכו', והעיסה יצאה מידי טבל אעפ"י שאינה ראויה לכהן שהרי טמאה על טמאה הפריש, ואעפ"י שאינה ראויה לכהן מ"מ מה שבידו לעשות עשה, ואם מפני החימוץ הרי מ"מ בשעת ההפרשה לא היה בה איסור חמץ כמו שביארנו למעלה, שמאחר שחמץ לאחר הפסח אין איסורו אלא משום קנס מפני שעבר עליו בכל יראה אף זו מותרת לאחר הפסח מצד החימוץ אלמלא מצד הטומאה, שהרי אחד מהם לא עבר בכל יראה, עיי"ש.

חזו"ן מהבא דשני הסברות לכאן ולכאן הם פלוגתת הראשונים ותליא באשלי רברבי.

אמנם בס' קבא דקושייתא ציין לד' הש"ך (יו"ד סי' 66 פק"ב) אשר כתב שם הטעם על נידון המשנה בב"ק כשהיה טעון כדי שמן ורואה שהולכין להשתבר דאסור לו לומר שיהא לתרומה, משום שההרי אינו יכול לקיים מצות מתנות כהונה, ומשמע דתרומה שלא תבוא לידי נתינה לכהן אינו תרומה, וא"כ חלה זו שצריכין לשורפה בערב לא הוי תרומה.

ברם דברי הש"ך צריכין ביאור דהרי ברש"י כתב הטעם משום דהוי הפקר ואין לו בו זכיה, וכן מוכח בגמ' התם דפריך ואמאי לימא ליה מהפקירא קא זכינא וכו', ורק היבא שיכול להציל ע"י הדחק וליבא אלא קצת הפסד אמרו שם דלכתחילה לא, אבל היבא שאינו יכול להציל כלל הטעם שאינו יכול לקרות שם תרומה עליה הוא משום דהוי הפקר, וא"כ אין ראייה לנידון דין דלא הוי הפקר בשעת ההפרשה דהא עדיין לא נחמצה וליבא חיוב שריפה, וכן העירו הרבה אחרונים.

עוד העירו בתוס' ביאור דאינו דומה להא דבב"ק דהרי הכא בעצם מצד עצמו יכול לאפות אותה ביו"ט הגם שאסור, ואטו הדין איסור אפיה ביו"ט נימא דמפקיע הבעלות שלו, וממילא הרי הוא בעלים על עיסה זו גם לדין הפרשה, והשאלה היא רק מכיון שאחר ההפרשה תלך לאיבוד שאם ישאר כך עד הערב נהיה חמץ, אבל אין כאן שאלה על הבעלות על ההפרשה כהך דבבא קמא דהתם מהרגע שהכד נשבר אינו שוב בעלים על היין, ושוב אינו יכול להפרישם תרומה שהרי הפקר הם, ואם כן השאלה של הבעלות הוא על החפצא שמפריש, אבל כאן אין השאלה של בעלות על התרומה, דהגע בעצמך אי נימא דלא חל שם חלה על זה והעיסה נשאת בטיבלה, הרי ממילא נשאר בעלים על כל העיסה, ואם כן לא שייך למימר הכא דאינו יכול להפריש משום חסרון בעלות.

ועוד דכל מה שילך לאיבוד אינו מצד עצם החפצא שהפריש אלא דין צדדי מצד איסור אפיה ביו"ט משום זה ילך לאיבוד, שהרי מצד עצם הדבר יכול לאפותה קודם שתחמץ, וגם אם אין לו היתר לאפותה מצד המציאות אין האיסור פועל בגוף הדבר, והגע בעצמך אם ימצא כהן שיטלנה קודם שתחמץ וכי לא תהיה הפקר מעכשיו, וגם באיסורי הנאה ידוע פלוגתת הפוסקים אי מיקר אינו שלו או רק אינו ברשותו כיון שכבר חל בו איסור, אבל קודם האיסור בוודאי דלא שייך, ושפיר הוי בשעת ההפרשה חלה ששיבא בה נתינה.

ולאחרונה נמצא דכל נידון הנ"ל מה שנתחבטו בה האחרונים מבואר בחי' המאירי בפסחים (טו). וזה לשונו: ויש מפרשין דנתינה כזו אינה מוציאה מידי טבל, הואיל ואף בלא טומאת התרומה יש בה צד אחר שאינה ראויה לכהן, והוא מצד שעל כל פנים באה לידי חימוץ ונמצאת שאינה ראויה לא לו ולא לאורו.

גוה הצדק צב"י תפארתו יעלה נא על ראש שמחתו

מרחוק מקום וקירוב לב, נשגור כזה ברכת מזל טוב, קדם ידידנו היקר הנכבד והחביב, איש תמודות רב תבונה, להגיד שבחו של אהר"ן שלא שעה, לחן ולכבוד צב"י תפארה, חן וחסד על פניו שורה, מלא מדע וחכמה, מראשי מוסדותינו הק' והמעטירה בעיר ה' שמה

מוה"ר אהרן צבי היילברון

שלישי"א

מיקורי קרתא דשופריא ירושלים תונב"א

לרגל השמחה שבמעונו, בעזר צורו וקונו,

באירוסי בנו גי"ו

הבחור החשוב המצויין, עדין לתפארת ולגאון,

עב"ג המהוללה שתחי' בת ידידנו האי גברא יקירא, מרביץ תורה ויראה תדירא, בתוככי קהילתינו הק' בלאנדאן הבירה,

הרה"ג ר' יחזקאל לאנדא שליט"א

וזאת ברכתנו, קדם ידידנו וחברנו, שהזיווג יעלה יפה, כסולת מנופה, ומשמחה זו יושפע לו תמיד שובע שמחות, תורה וגדולה בבת אחת, מתוך הרחבת הדעת ורוב נחת, וכט"ס.

המברכים למען שמו באהבה ובשמחה, ידידיו עז

זלמן לייב סופר **דוד יודא פרידמאן**

לאנדאן

קרית יואל

תודה וקול זמרה

בתודה וקול זמרה, נשגב בזאת השורה, ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, קדם ידידינו האברך היקר והחשוב, על כל מכיריו נערץ וחביב, משליך עצמו מנגד למען כוללינו הקדושה, במידה מרובה וגדושה, הן והסד נסוך על פניו, ושמו הטוב בזיכוי הרבים הולך לפניו, יראתו קודמת להכמתו, ועשות חסד כל מגמתו, בשמו הטוב כן תהילתו.

הר"ר שמוחה אצפ"על הדיין

מגדולי הסקציה לסוציאל בדל"ץ הק'

לרגל שעחתו בהולדת בנו ני"ו למז"ט

יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שיוכה לגדלו על מבועי התורה, וימשיך להרבות פעלים להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך רב שמחה ואורה, ובשכר זאת יתברך בבני חיי ומוזני רויחי וסיעתא דשמיא, לעלם ולעלמי עלמאי, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים לענן שמו בברכת הודאה

הנהלת הכולל

אלקא דמאיר עננו

פנינים וחידושים בגמרא מס' יומא הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה" נר"נ ע"י אחד המגי"ש

פניני התורה

חילול שבת לצורך חיי שעה

(בדברי האוה"ח)

הוקשה כנ"ל, והחכם הנ"ל תירץ דהא דמחללין שבת על חיי שעה, היינו דוקא חילול שבת דרבנן, דומיא לפיקה את הגל' דהוי דרבנן טלטול אבנים, אבל חילול שבת דאורייתא אין מחללין לחיי שעה, דלא נשמע מקרא דחיי שעה יהיה חשוב לחלל עליו האיסור תורה, ונכונים דברי האוה"ח הקדוש שאין מחללין את השבת באיסור תורה משום חיי שעה.

שוב כתב המנחת חינוך (שם) דיש לומר דהאור החיים הקדוש אמר את דבריו רק לפי השיטה הסוברת בסוגיין שיסוד שפיקוח נפש דוחה שבת נלמד מהכתוב "ושמרו בני ישראל את השבת", ובאמת לשיטה זו אין מחללים את השבת על חיי שעה. אמנם למסקנת הגמרא דקיימא לן כשמואל שלומד מן הכתוב "וחי בהם" – ולא שימות בהם" הרי שמחללים את השבת אפילו על חיי שעה, עכ"ל.

וכן העלה בשו"ת מנחת אלעזר (ססן ט') דהאוה"ח הקדוש פירוש זה רק לרבי שמעון בן מנסיא דאמר שמוטב לחלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, וא"כ מוכח דס"ל דעל חיי שעה אין מחללין את השבת, אמנם שוב העיר מדברי התוס' יוה"כ (שם) דלר"ש ב"מ לאו דוקא שבתות הרבה, דגם הוא מודה דאפילו על חיי שעה מחללין, עיי"ש.

והנה בשו"ת בית שערים (ו"ד ססן שניה) תירץ, דהנה בשו"ע (ו"ד ססן ק"י) איתא ב' דיעות אם מותר להחמיר על עצמו למסור נפש על שאר עבירות חוץ מג' העבירות שיהרג ואל יעבור, דדעת המחבר דמותר, והש"ך הביא דעת הפוסקים דמתחייב בנפשו אם מוסר נפשו במקום שאינו מחויב, עיי"ש.

ונראה דלמאן דיליף שפיקוח נפש דוחה שבת מיוסמור' שמוטב שיחלל שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, וודאי אינו רשאי למסור נפש להחמיר על עצמו שלא לחלל שבת אחת, ושלא לשמור אח"כ שבתות הרבה, כי הוא חומרא דאתי לידי קולא, אמנם אם בודאי לא יגיע לשמור עוד שבת אחת, שוב מותר אליבא דכו"ע להחמיר על עצמו ולמסור נפש. ובוזה מפרש דברי האוה"ח הקדוש דקי על להחמיר על עצמו ד'בחי שעה' מותר להחמיר על עצמו עיי"ש.

בגמרא (דף פ"ה:) "מצאוהו חי מפקחין. [ומקשה הגמרא] מצאוהו חי פשיטא – לא צריכא, דאפילו לחיי שעה".

ובהמשך הגמרא "וכבר היה רבי ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך, ולוי הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן, נשאלה שאלה זו בפניהם: מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת. ... רבי שמעון בן מנסיא אומר: 'ושמרו בני ישראל את השבת', אמרה תורה: חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה. אמר רב יהודה אמר שמואל: אי הואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו, 'וחי בהם' – ולא שימות בהם. אמר רבא לכולהו אית להו פירכא בר מדשמואל דלית ליה פרכא... אמר רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק: טבא חדא פלפלתא חריפא ממלא צנא דקרי...".

כתב באור החיים הק' עה"פ (שפות ל"א ט"ו) "ושמרו בני ישראל את השבת וגו'" וז"ל: ידוע הדין שלצורך פיקוח נפשו של אדם מישראל מחללים את השבת, ועל כן אומרה התורה (שם) "ושמרו בני ישראל", והיינו אימתי אמרתי לך לשמור, דוקא 'לעשות', והיינו באדם שישנו בגדר עמוד לעשות, אבל מי שבודאי לא יקום ולא יגיע לשבת לשומרו, הגם שרפואות אלו יועילו לשעות או לימים לא יחלל את השבת, עכ"ל.

וכ"כ בפרשת כי תשא (ל"א ט"ו) וז"ל: או ירצה על זה הדרך, אימתי אמרתי לך לשמור איש ישראל אפילו בערך כבוד שבת דוקא 'לעשות' פירוש באדם שישנו בגדר עמוד 'לעשות', אבל מי שודאי לא יקום ולא יגיע לשבת לשומרו הגם שרפואות אלו יועילו לשעות או לימים לא יחלל עליו שבת, עכ"ל.

העולה מהאימורין כי על חיי שעה אין מחללים את השבת, ואפילו אם יחיה מספר ימים, באופן שלא יגיע לשבת אחת לשמור, ודבר זה צ"ע מדברי הגמרא בסוגיין דמבואר להדיא דאפי' לחיי שעה מחללין את השבת.

והנה במנחת חינוך (מצוה ל"ב בסוף מוסד השבת) הביא דחכם אחד הראה לו דברי האור החיים הנ"ל,

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי היולולא אשר בשמותם נקובים

היולולא רצדיקיא

הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי בן הגה"ק רבי שאול ז"ע הי"ד **בראך**

ואבדק"ק מאגענדארף יומא היולולא כ"ז סיון (תש"ד)

הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי בראך וצוק"ל הי"ד, נולד בשנת תר"ג בעיר אוהעל לאביו הגאון הקדוש רבי שאול בראך ז"ע אשר היה גר שם לאחר חתונתו, בשנות חרותו הלך ללמוד אצל רבותיו בעל מעשי למלך מווייצען ובעל לבושי מרדכי, וגם מהגה"ק מאונסדארף זצ"ל אשר סמכוהו ועטרוהו בעטרת הזורמא.

בשנת תר"ע כשהגיע לפרק האיש מקדש נשא את זוגתו הרבנית הצדיקת מרת דבורה הי"ד בת הרה"ח ר' אברהם וועבער ז"ל ראה"ק פעלעדיהאז (אחיו של הגאון מוה"ר קלמן וועבער זצ"ל אב"ד דקה"י פישטאן, וישב שם סמוך על שולחן חותנו על התורה ועל העבודה, ולא פסק פומי מגירסא.

אחר זמן קצר העתיק את משכנו לקראלי תחת צל כנפי אביו הגדול ששימש או ברבנות בעיר, שם המשיך לעסוק בתורה מתוך הדחק כלי הפוגות והסתיר מעשיו מבני אדם, עד שלא הכירוהו, ולא רצה בשום אופן להשתמש בכתרה של תורה, להיות רב או דיין באיזה קהילה אם כי היו כמה קהילות שרצו לתת עליו את כתר הרבנות, התנגדותו וכמו כן התנגדותם של שני אחיו לשמש ברבנות, הי' פרי החינוך שקבלו מאביהם הגדול, שכידוע למרות היותו רב, מאס כל ימיו ברבנות.

אך כאשר גדלה משפחתו והי' עליו לפרנסם, אז פתח בשותפות יחד עם אחיו בית מסחר של דגים מלוחים בקראלי, המסחר הצליח יפה, שני האחים בעלי הבית מסחר עבדו כמה שעות ביום, כשכל שעתם הפנוי ישבו ולמדו בתורת ה' תמימה.

אולם אחר שעברו כשנתיים אחרי פתיחת המסחר שקעה המסחר בחובות גדולים. וסיפר גיסו הרה"ג רבי יוסף וישע גראס אב"ד קראלי בארה"ב שבאותו תקופה בא כ"ק מרן רביה"ק ז"ע מארשווא לשבות את שבתו בעיר קראלי אחר השבת באו אל רבינו ז"ע ציבור גדול להתברך מפיו, ובתוכנם היה גם הרב ממאגענדארף עם פר"מ, ואחר שהשיט לרבנו הקויטל ונתברך הראה לרבנו קונטרס כתב ידו על הלי' עירובין, ורבנו נכנס אתו כשעה ויותר במשא ומתן של הלכה בריתחא דאורייתא, אחר כך שאלו מהיכן הוא חי, ענה בשפה רפה שעומד כעת בלי פרנסה. אחר כך קרא רבינו לכמה מאנשי שלומו והטיף להם מוסר, היתכן שאין להם עין פקוחה על תלמיד חכם גדול כמותו ובפרט שהוא בנו של הרב מעירכס, ענו לו ואמרו שכבר כמה פעמים רצו לתמוכו בתמיכה הגונה ולהחזיקו בדרך כבוד, אמנם הוא באחת ומי ישיבנו שאינו רוצה לקבל מתנת חנם. יעץ להם רבינו ז"ע לייסד איזה חברה שהרב ממאגענדארף ירביץ שם תורה ועל ידי זה יהי' לו איזה סיפוק קבוע, וכן עשו.

בעת ההוא באו אנשי ק"ק מאגענדארף אל אביו לקראלי ובקשו ממנו שישלח את בנו הרב ר' נפתלי צבי לכהן ברבנות אצלם במאגענדארף, היות שנשאר בלי רב כי רבם הגה"צ רבי יהושע בוקסבוים הי"ד עבר לכהן כרב בגאלאנטא, רבי שאול זצ"ל קרא לבנו ואמר לו, שכעת מראים לו מן השמים שעליו בכל זאת לקבל רבנות, כי מיד אחרי שנשאר בלי כל פרנסה מביאים לו מן המוכן, "לך זכה במקחך ותוכל ללמוד שם כאוות נפשך כל ימי חייך, כי הקהילה ואנשיה טובים ומתוקנים כל צרכם". כן פקד עליו אביו. ואכן פקודתו שמרה רווחו למרות רצונו האישית, ונתקבל כרב ור"מ במאגענדארף בשנת תרפ"ב, וכיהן שם עד תש"ד, עת נלקח עם כל בני קהלתו ובי' למחנות השמד ע"י הצוררים הגרמנים שר"י, ועלה על המוקד עם משפחתו ביום כ"ז סיון תש"ד הי"ד.

התמדתו בתורה

מגודל התמדתו סיפר הרה"ח ר' שמואל אויבערלענדער שליט"א (מראשי קהילתנו המעטירה בארה"ב), פעם נסע הרב ממאגענדארף בימי חול המועד סוכות לסאטמאר להסתופף בצל כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע על ימי הו"ר שמע"צ ושמח"ת, והתאכסן בבית ידידו הגה"צ רבי יוסף גריןוואלד זצ"ל אב"ד פאפא, שהי' דר אז עדיין בסאטמאר ושימש שם כדומ"ץ עוד מימי דודו הקרן לדוד זצ"ל, הגה"צ מפאפא זצ"ל הכין לו מטה

בסוכתו, וכשהציע לו לישון בסוכתו השיב הרב ממאגענדארף, שאין ביכולתו לישון בסוכה מחמת הקרירות וכדומה, על כן מבקש ממנו שיכין לו מיטתו בבית, הוא עשה לו כמבוקשו, אמנם – סיפר הגה"צ מפאפא – אני חשדתי בו שאינו אומר לי האמת, על כן בדקתי אחריו וראיתי שכל הלילה ישב ועסק בתורה אצל השולחן. בבוקר בלבד הרב ממאגענדארף קצת את מצעי המטה, בכדי שיראה שהשתמש בו. כשחזרו מתפלת שחרית אמר לו הרב ממאגענדארף לאמר "היות שבכל הלילה

יוציאני מהגיהנם, היה זה בהזדמנות אחת שאביו הגדול עשה לעצמו חשבון הנפש, ובא לכלל חשבון שיירש גיהנם על מעשיו, ואחר כך התחזק ואמר כנ"ל.

התקשרותו לרביה"ק בעל דברי יואל ז"ע

כמו אביו הגדול המשיך גם ר' נפתלי צבי ז"ל את התקשרותו לבית סיגעט והיה מקושר למרן רביה"ק ז"ע ונסע אליו להסתופף בצל קדושתו.

כשפרסם רביה"ק את דעתו הגדולה בענין העירוב בעיר סאטמאר כתב לו רנ"צ על זה מכתב ארוך ובו מפלפל עם רבינו בענין זה, וז"ל המכתב: שלמא רבא יתא לרב האי גאון וצדיק, חסידא ופרישא, צדיק יסוד עולם, כמותו ירבו בישראל, צדיק כתמר יפרח וכו' כש"ת מו"ה יואל טייטלבוים שליט"א אחדשה"ט, אם כי הכיבס לי דברי חז"ל שאמרו במקום גדולים אל תעמד וכל העובר על זה נקרא הדייט, ברם, הני מילי במילי דעלמא, אבל במילי דשמיא אדרבה אמרו רבי תורה היא וללמוד אני צריך ותנן נמי במתני' ולא הביישן למד והנה בימים שעברו עייני בענין תיקוני מבוואת בעיידה שלנו וראיתי בדברי כ"ק הדרת גאוננו דברים נפלאו ממנו באתי במגילת ספר כתוב אלי לפני כ"ק ה"ג שליט"א ונא ילמדנו רבינו להביננו פשר הדבר והננו ד"ש באהבה רבה הק' נפתלי צבי בן ברקה. רביה"ק השיב לו תשובה מאהבה והיא לו נדפסה בשו"ת דברי יואל סי' כ"ב – כ"ג.

כמו כן בדברי תורתו בכתב יד ישנם כמה חידושי תורה שמיסדים עפ"י דברי רבינו הק' ז"ע.

על קידוש ה'

כשהגיעו ימי הזעם ימי צרה ועברה שכבשו הצורדים מאשכנז את מדינת אוגנארן והחלו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, הגרמניים הארורים היו רגילים לאחד הרבה קהילות לעיר אחת ומשם הובילו אותם לאושוויץ, ליד מאגענדארף נמצא עיר בשם "סאמערין" והגרמנים החליטו שבני העיר סאמרין יתאחד עם מאגענדארף, יהודי סאמערין הגיעו למאגענדארף שבוע קודם חג השבועות, וביו"ט שבועות דרש רבי נפתלי צבי ובתוך הדברים הזכיר מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים ורצה לרמוז בזה כי גם מאגענדארף וגם סאמערין (ר"ת של מ' וס') צריכים לרחמים ולנסים גדולים, וכל הציבור געו כולם בבכיה. אחרי זמן קצר הובילוהו לגעטא בעיר סערדאהעל, ומשם נלקח למחנה ההשמדה אוישוויץ והוא עם זוגתו הרבנית הצדקת הי"ד ועלו על המוקד ביחד עם בנם יחידם הב' אפרים ביום כ"ז סיון תש"ד הי"ד.

מורשתו הרוחנית

תקופה קצרה לפני שהובל למחנה ההשמדה טמן את כל חידושי תורתו וקרא לבחור אחד ממקורביו ואמר לו: ראה בני איך שאני מטמין את הכתבים באדמה, ואבקשך שכאשר תזכה להינצל מציפורני הרשעים תחזור לכאן בכדי להוציאם...

ואכן נשארו ממנו ששה כרכים כתבי יד שו"ת וביורוי הלכה ועל סוגיות הש"ס, ועוד כמה כרכים בהלכה ואגדה, ספר אחד בשם "דבר נצב" נדפס על התורה וליקוטים, ספר רב הכמות ורב האיות, דברים יקרים ונפלאים מיוסדים על אדני פה, מלאים יראת שמים טהורה, כדוגמת ספריו הקדושים של אביו זצ"ל.

לא היה יכול לישון מחמת כמה סיבות, ועתה כבר חס יותר ואינו חושש כבר לישון בסוכה, על כן הוא מבקשו שיכין לו מטה בסוכתו לנח קצת". הגה"צ מפאפא עשה לו מבוקשתו וישן שם כשעה שעתיים ושב לתלמודו. – כל הסיפור הנ"ל שמע הרה"ח ר' שמואל אויבערלענדער מהגה"צ מפאפא זצ"ל, שסיים סיפורו לאמר" הרב ממאגענדארף חשב שעבד עליו, אבל אני עמדתי אז על טובו.

צדיק ורע לו

הי' לו צער גידול בנים כי ששה ילדיו מתו על פניו בחיי ל"ע, ורק בן אחד נשאר לו בחיים ושמו אפרים ועלה אתו יחד על המוקד בשנת תש"ה, כל היסורים וצער גידול הבנים לא השפיעו עליו כלל וכלל, ואלו שהכירוהו מקרוב, הכירו איש שכל ישותו אומר שמחה וצילה על פניו.

פעם אמר עליו אביו הגדול, שהוא מקנא את בנו הרב ממאגענדארף בכל דרכיו והתנהגותו, בפרט הדים על נס את מדת צניעותו וענותותו שהיתה להפליא, הוא הסתפק תמיד במעט מן המעט, וידע תמיד שמה שיש לו הוא הרבה יותר מהמגיע לו, וככה הצדיק עליו את הדין עם כל היסורים הגדולים והתלאות שעברו עליו.

יהודי אחד מהבע"ב של קאשוי בא לשאול בעצת רבי שאול בענין שידוך לבנו, הציעו לו להשתדך עם יהודי שכבר הי' מחותנו כי השתדך אתו כבר פעם, בתו היתה נשואה לבנו של אותו יהודי, רבי שאול השיב לו שדבר זה של שני אחים נשואים לשתי אחיות הוא מצוואת רבי יהודה החסיד, וכפי שמקובל הדברים הנוגעים לענינים משפחתיים, שידוכים וכדומה שבצוואת רבי יהודה החסיד, כתב רק לורעו אחריו, ולא לאחרים, וא"כ הלא אין להחמיר בזה, אבל אני יכול להגיד לו, שאני הנני ג"כ בן משידוך כזה, אבי ז"ל ועוד אחד מאחיו נשאו שתי אחיות בנות הגאון משראני בעל ספר "דרך ימה" ואני הגבר ראה שכל משפחתנו סובלת כל הזמנים צרות הרבה ל"ע, והנני תולה כל זה בשידוך של הורי.

רבי שאול עמד בקשר מכתבים עם בניו כנודו, הם גרו רחוק מהזריהם, וכל כמה שבועות כתב לכל בניו, בזמן שבאה בשאלה זו בענין השידוך לפניו, כתב בענין זה לבנו למאגענדארף, וסיפר לו במכתבו את מה שהשיב להשואל. – אחרי כמה ימים בא מכתב מבנו הרב ממאגענדארף, שלא כדרך מנהגו, שכתב בענינים משפחתיים תמיד בקיצור נמרץ, ורובם של המכתבים הכילו ד"ת, הפעם האריך הרב ממאגענדארף ושואל את אביו, מה הם הצרות שהוא או משפחתו סובלים ח"ו, "האם יש עוד אפשרות לבקש יותר מהקב"ה ממה שהוא חונן אותם – את כולם", הוא שואל "אבא אינני ידוע על מה הנך מתאונן, הקב"ה נתן לך אפשרות לשבת כל ימך על התורה ועל העבודה, זכית שגם בניך וחתניך עוסקים בתורה, ויש להם האפשרות להתנהג ולנהג את ביתם בדרך האבות, אז מה חסר לנו עוד, האם הדברים הקטנים שצריך מפעם לפעם לסבול מהם, הם כ"כ קשים שעל זה אפשר לומר שכולנו סובלים צרות, אני אינני מרגיש כל זאת". – רבי שאול כשקרא מכתב זה נאנח קצת והפטיר, איך אפשר לבא למדינה זו.

פעם התבטא עליו אביו, בני זה (הוא הרב ממאגענדארף)

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קבב — בלתי מוגה

ניחום אבלים אצל הגה"צ רבי יצחק מאשקאוויטש שליט"א

אב"ד נייטרא וויליאמבורג

ע"פ אמו הרבנית הצ' מפאבאסלוי ע"ה

יום ג' פרשת אמור תש"ע לפ"ק

דער רבי ר' מענדעלעך האט געוואלט אביסל צוויילן אפילו ס'זענעט קאסטן אסאך אידיש בלומ¹, און דאס איז מייטש זי יוקרב משיחה בהייבון וביומיכון.

דיברו מאמו הרבנית הצדיקת מרת מרים ע"ה בת הגה"צ רבי יעקב צבי כ"ץ ז"ל אבד"ק סאבאסלוי ומח"ס לקט הקמה החדש על שר"ע או"ח ואשת חבר הגה"צ ר' מרדכי מאשקאוויטש ז"ל אב"ד סאבאסלוי

¹ ידוע ומפורסם שבשנת תקע"ג פרצה מלחמה גדולה בין מדינת פראנקרייך בראשות נאפאליאן, למדינת רוסלאנד בראשות הצאר ניקאליי, ובדבר הזה היה מחלוקת בין דעות הצדיקים הקדושים, כי הרה"ק מלובלין זי"ע והרה"ק מרימאנוב זי"ע והרה"ק מקאוניץ זי"ע (אשר ידוע שלשם שטלקו באות שנה) שהיו מבין הצדיקים שהשתוקקו לקרב קץ הגאולה ולהחיש פעמי המשיח, ולזה אף שראו שעל ידי הנצחון יבואו צרות רבות ורעות על בני ישראל ודמם יישפך כמים רח"ל, אולם לא שתו לבם לזאת, אלא רצו בכל לבם ונפשם לקרב קץ הימין, וקיוו בנפשם שכעת הוא שעת הכושר לזכות לגאולת עולמים, ולכן רצו שנאפאליאן ינצח במלחמתו נגד מדינת רוסלאנד.

אולם דעת הרבה צדיקים היו שראו שע"ז יבואו צרות רבות ורעות על ישראל ודמם יישפך כמים רח"ל, והרה"ק מרימאנוב שרצה בכל כוחו

אב"ד נייטרא וזמס"ג: כ'האב געזעהן אין כל-בו א אינמערסאנטער זאך, ער זאגט אז ביי קדיש זאגט מען ויצמח פורקניה ויקרב משיחה, בהייבון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל, וואס איז דער פשט דא צוזאגן בהייבון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל, ווייל אין די גמרא שטייט (סנהדרין צה.) אז פאר ווען משיח וועט קומען וועט זיין זייער שווערע צייטן, וועגן דעם בעט מען ויצמח פורקניה ויקרב משיחה, וואס זאל זיין 'בהייבון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל' (וכ"כ האבורהם).

רבינו: דאס הייסט אז ס'זאל קיינעם נישט שאדן.

חלק מהוצאות הגליון נתנדב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר מאיר הירש שליט"א

מראה"ק ומנהלי מוסדותינו הק' בקרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, בנישואי בתו הח' שתחי' למזל טוב ובשעטו"מ

יה"ר שיוכה לראות ולרוות מכל יו"ח רב תענוג ונחת דקדושה, מתוך בריות נופא ונהורא נפישא, וכל טוב סלה

אב"ד נייטרא וומסב"ג: מ'זאגט נאך פון רכי בונם (הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ד"ל) אדער פונעם קאצקער אז דער 'מורה' איז געמאכט אדער פאר צדיקים גמורים אדער פאר רשעים גמורים, פאר די מיטלסטע נישט (כי מובא שם קשיות וחקירות בעניני אמונה ותיורצים וביאורים עמוקים בזה ולא כל מוחא כפיל דא ויכולים ח"ו להשאר עם הקשיות וספיקות ר"ל).

רבינו: מ'האט געזאגט אז מ'קען לערנען דעם תירוץ פאר די קשיא.

א' מבנינו: מ'זאגט פונעם צמה צדק אז ס'איז אזוי ווי א רינג מיט א פינטל, זיי האבן געמאכט די פינטל און נאכדעם דעם רינגל, אויב די רינגל און נאכדעם די פינטל איז שוין נישט גוט, קודם די חקירות און נאכדעם די תשובה איז נישט גוט (אם יש עיגול גדול מצוייר על הכותל ורוצים לירות בחץ לעשות נקודה או נקב באמצע ממש, צריכים לזה חכמה ואומנות יתירה, והעצה לזה לעשות קודם נקודה או נקב ואח"כ לצייר עיגול סביבו ע"י מדידה).

רבינו: ביי ענינים פון אמונה דארף מען קודם לערנען דעם תירוץ.⁴

א' מבנינו: ס'איז א שמועס צי די ראשונים האבן געהאט דעם זוהר צי נישט.⁵

מ'זאגט אז ווען דער רמב"ם האט געלעבט האט מען געזאגט 'זבחי רבינו משה בן מימון, אזוי האבן די אידן געזאגט.

אב"ד נייטרא וומסב"ג: די תימענער אידן.

א' מבנינו: און ס'איז געווען פלעצער וואס מ'האט פארברענט די ספרים (של הרמב"ם).

אב"ד נייטרא וומסב"ג: דער רבינו יונה איז דאך געווען אין אנפאנג פון די מערכה אקעגן איהם.

רבינו: וועגן דעם מורה (ה"ה הספר מורה נבוכים שהיכר הרמב"ם שבו מכא עניני האמונה עפ"י ראיות וחקירות), נישט אויפן 'משנה תורה' האט מען געהאט טענות, אויפן 'מורה' איז געווען אסאך וואס האבן געהאט טענות, און אפילו דאס וואס דער ראב"ד איז משיג אויפן רמב"ם (במשנה תורה) איז אויך וועגן דעם 'מורה'.²

און אויך דעם עצם נאמען 'משנה תורה' האבן נישט אלע גורם געווען (כי הוא שם מושאל בספר דברים שכתב משה רבינו ע"ה ונקרא בשם משנה תורה).³

להחיש ביאת המשיח ואמר: עס זאל זיך גיסען בלוט פון פריסטויק ביי רימאנוב און משיח זאל קומען, ותמך בכל עוז בנצחוננו של נאפאליאן.

ובקצרה נציג כפי שמתואר בספרי קורי הדורות מתואר שנאפאליאן החל את רעיון "המהפכה הצרפתית" בשנת תקמ"ח והיסל שלטון המלכים בצרפת, והנהיג שלטון שווה זכות לכל אוכלוסיה, וכך התחיל בכיבוש כל המדינות השכנות, בשנת תקצ"ו מדינת איטליא וענגלאנד, בשנת תקנ"ח מדינת מצרים, בשנת תקנ"ט הגיע לארץ ישראל (שם נפגש כידוע עם הרה"ק מהר"ן מברעסלעוו ז"ע) אבל שם נכשל בכיבושו, וכך המשיך לכבוש מדינות רבות, עד בשנת תקע"ו נחל כשלונו במדינת רוסלאנד והודה מנשיאותו.

2 וז"ל הרמ"ע מפאנו בשו"ת (סי' ק"ח בסוף התשובה) "מהשעות הראב"ד למדנו חובה לעצמנו לקובלנא מן התורה נגד החולקים, כי הוא לא כיון בהם למעט בכבוד הרמב"ם הלילה לרבנן קדישי כוותיהו, אלא השף הראב"ד את זרוע קדשו לחלוק עליו בכח אמין בכמה גופי הלכות, כי היכי דאל ליסריכו כו"ע בתריה ללמוד וללמד בדעות מעל ספר המורה וכיוצא בו", עכ"ל.

3 ע"י בס' חמדה גנוזה (ח"א, עמ' רא) מה שאומרים העולם על שלשה בעלי מחברים גדולים מפורסמים, שקראו לשמות ספריהם בשם גדול, והעולם אין קוראים את החיבור בשם ההוא. הרמב"ם הקדוש קרא את ספרו בשם 'משנה תורה' והעולם קוראים אותו רמב"ם, השל"ה הק' קרא את ספרו "שני לחות הברית" והעולם קוראים אותו של"ה, האלשיך הק' קרא את ספרו "תורת משה" והעולם קוראים אותו אלשיך.

4 ע"י ספר באת המים (ריעוב) דפוס חדש (דף קמ"ה) שמביא דבר נפלא בשם הברוך טעם, שדקדק על מה שאומרים בתפילת אין כאלוקינו דלכאורה היו צריכים להפוך הסדר, כי קודם צריך לכתוב את השאלה 'מי כאלוקינו, ואח"כ לכתוב את התשובה אין כאלוקינו, בדרך שאלה ותשובה, ותי' הברוך טעם, דכאשר מגיעים לחקירות בעניני אמונה באהדותו ית' צריך קודם לדעת את התשובה שברור מוחלק שאין כאלוקינו ואין זולתו, ורק אח"כ אפשר לחקור 'מי כאלוקינו, עכ"ד.

5 לאחר פטירת רשב"י ותלמידיו סובבה ההשגחה העליונה שהכמת הקבלה נסתרה והוצפנה מעיני הדורות הבאים, כתבי זוהר נעלמו ואיש לא ידע את מקום המצאם, עד שהשי"ת העיר את לבו של אחד ממלכי המזרח אשר פקד על עבדיו לחפור במקום פלוני כדי לגלות מטמון יקר ערך, ובמהלך החפירות נתגלה תיבה ובה כתבי זוהר, הכתבים העתיקים הועברו לידי המלך, הוא נתנם לעיון חכמי המוסלמים והנוצרים, ברם הללו לא השכילו לפענח את הכתובים, והדפים הקדושים הועברו ליחודים, תשובת היהודים היתה, שהדברים עמוקים ונסתרים ואינם בגדר השגתם, והמליצו לשלוח את הכתבים לחכמי טוליטילה שבספרד, שם מצויים חכמים מפורסמים בתורה, משלחת כבודה מאת המלך העבירה את הכתבים לידי חכמי ספרד, והללו בעינים כס אורו עיניהם בגלותם סודות טמירים ונעלמים מתורתו

אב"ד נייטרא וזמסב"ג: ער איז געווען א תלמיד פונעם רוקח (כ"כ בשם הגדולים להחיד"א מערכת הרמב"ן).

רבינו: מזאגט אז ער איז געפלוזגן אזוי מיטן כח פון קבלה - דורך א שם - לערנען קבלה

דער רוקח האט זייער אסאך מיטגעמאכט, מ'האט איהם שיעור גע'הרגעט, זיין רעביצין האט מען גע'הרגעט מיט א קינד, בימים ההם זענען געווען שווערע צייטן פאר כלל ישראל, זייער שווערע צייטן, ס'איז געווען די קרייז-צוג צייטן, מ'האט געקאסט אסאך אידיש בלוט אין די בעלי התוספות צייטן.

אב"ד נייטרא וזמסב"ג: ס'שטייט פונעם אריז"ל - אזוי האב איך געזעהן צוברענגען - אז די אידן וואס זענען גע'הרגעט געווארן ביי די מסע הצלב דאס זענען געווען מגולגל די אידן פון בית ראשון וואס האבן געדינט עבודה זרה.

א' הנוכחים: די קאזאקן האבן אסאך אידן גע'הרגעט. **רבינו:** דאס איז געווען שנת ת"ה, דאס איז א אנדערער צייט, דאס וואס מ'שמועסט דא איז געווען אין אוקריינא און אנדערע מקומות, דאס איז געווען אין דייטשלאנד און אין פראנקרייך.

פוילן האט דעמאלטס שולט געווען אויף אוקריינא, אין דעם רמ"א'ס צייטן איז שוין געווען שטארק אין די צרות, ס'איז נאך געווען הונדערט יאר פריער פון שנת ת"ה, און דעמאלטס איז שוין געווען שווער, הונדערט יאר פאר'ן רמ"א האט זיך אנגעהויבן, אפילו אין אונגארן איז אויך געווען, אבער ס'איז געווען דארט ווייניגער.

אב"ד נייטרא וזמסב"ג: דער אור זרוע איז געווען אין די צייטן פונעם רמב"ן.

רבינו: ער האט געוואוינט אין וויען (ע"י בשם הגדולים להחיד"א מערכת י') שכתב וז"ל: "ודע הדפוסקים זימנין דקרו ליה הר"י מווינא, וזימנין קרו ליה רבינו יצחק אור זרוע וכו'".

אין דעם רמב"ן'ס צייטן איז שוין געווען אזוי אין די ק' יארן איז געווען זייער שווערע צייטן ביי כלל ישראל, מ'האט גע'הרגעט פון דא און פון דארט, און מ'האט באשלאסן אז מ'זייט צו מזרח, מ'זייט צו פוילן, אסאך דייטשע אידן זענען גע'הרגעט געווארן.

גרם לו שילמדוהו, על ידי אותה הפעולה שעשה, שכא אצלו בקפיצת הדרך, מנוע, עכ"ל.

רבינו: מ'זעהט אין רמב"ם אז ער האט געהאט פארשידענע מדרשים און ענינים (שמקורם מדברי הוזהר).⁶

אב"ד נייטרא וזמסב"ג: דער ערשטער וואס ברענגט דאס בפירוש איז דער ריקנטי, און ער האט זיך געשריבן מיטן רמב"ן, אין יענע צייטן האט מען עס שוין געהאט.

רבינו: דער רמב"ן אליינס איז געווען א גרויסער בעל מקובל.⁷

של רשב"י, וכאות הוקרה למלך על העברת הכתבים, שיגרו לו הכמי ספרד מתנות רבות ויקרות, וכתבי הוזהר נשארו בידם.

אמנם מצויה מסורת אחרת שהרמב"ן מנצא את ספר הוזהר בארץ ישראל ושליחו לקטלונאי שבספרד, ונתלגלג לידו של תלמידו רבי משה דליאון, ואחר פטירתו מנצאו הספר, ואז יצא לאור עולם.

עם הופעתו יצאו על הספר אנשים שערערו על מקורו, אך אין לנו אלא עדותם של רבותינו הכמי הדורות, רבינו בחיי, שהי' תלמיד הרשב"א גדול תלמידיו של הרמב"ן, ואחריו כל אנוני ישראל מוזמן הראשונים ועד האחרונים אשר קבעו שספר הוזהר הוא ממדרשו של רשב"י, ורבינו בחיי מביא בשם רבו הרשב"א שהוא ראה ספר הוזהר, וכן מביא מלשון ספר הוזהר ומכנהו בשם "מדרשו של רשב"י".

6

וז"ל"ק של מרן רבינו ז"ל ביואל משה (מאמר ב' סי' מ"ח) בענין מה שכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"א ה"י) שהחוטא שעושה מצוות טורפין אותו בפניו, ודבר זה ידוע מספר הוזה"ק וכל הכמי האמת שהמצוות שעושין בעודו מולוכך בעונות חוטפין הס'א ומוסיפין כח בהטומאה, אף שבוודאי לא היה לפני הרמב"ם אלו הספרים, אבל נמצאים מימרות בדברי הרמב"ם שלא נמצא להם מקור אלא בוזה"ק, ולכן יש אומרים שראה ספר הוזהר, אבל אין האמת כן וכו', אבל תראה כזה כנודע שהיה לפני הרמב"ם ז"ל הרבה מדרשים שאין בידינו עכשיו, והרבה מימרות שבוזה"ק מובאים גם במדרשים ע"י תלמידיו ותלמידי תלמידיו של רשב"י, ולזה מנצא הרמב"ם ז"ל אותן המימרות במדרשים, ועכשיו אין בידינו אלו המדרשים ומוציאים אותן רק בוזה"ק, עכ"ל. (וכ"כ בדברי יואל ליוהב"ם (עט' סס"ו) עיי"ש).

וע"ע בדרך משה (פ' מלק, עט' זכ"א) בענין מה שכתב הרמב"ם בהל' יו"ט (פ"ו ה"ח) בגדול החיוב להאכיל ולהשקות לעניים ולמרי נפש בימים טובים, ובאמת דברים אלו ממש נכתבו בוזה"ק (תתי' דף פה) אף שעדיין לא נתפרסם ספר הוזהר בעולם, עיי"ש.

7

ע"י בשער הגלגולים להרה"ק רבי חיים וויטאל ז"ל (הקדמה לו) וז"ל: גם הרמב"ם ז"ל שחבר ספר היד הנקרא משנה תורה, והרמב"ן ז"ל, שרשם הוא בשתי פאות ז"א בדיקטא דיליה, וכו'. אמנם הרמב"ם הוא מן פאה השמאלית ולכן לא זכה לידע חכמת הוזהר, אבל הרמב"ן ז"ל הוא מן פאה הימנית. ולכן זכה אליה כנודע, וכו'. ולכן אפילו הר"ם בן נחמני ז"ל, שהוא מפאה הימנית, לא זכה אל חכמה זו אלא בזקנותו, מנוכר בספרים, כי בבחרותו לא היה מאמין בה, עד אשר רבו ר' עזריאל

שפעטער האט דער טאטע ז"ל געמוזט וועגן דעם אוועק גיין פון דארט.⁹ וועגן את העיר סינעט עד שהגיע בעזהשית על

ההוא במלבוש ואותו ילבוש יום נקם בלבו, והוא אומר מדו אשר בו, אותם שהם בד, שהם ישראל, אשר הם עם לבדד ישכון (מכדרי מ ט) ושורשה בד, עיי"ש באריכות.

9

ע"י בס' ומשה היה רועה (ח"ב בסופו, וכו') שמוביא שם באריכות, כי אחרי המלחמה כאשר חזר מרון רבינו בעל ברך משה ז"ל לארץ מגורי אביו בעיר סינעט ונתקבל שם למלא מקום אבותיו בעבודת אב"ד, ואז פרסמו הב"ד שם מודעה בו הם כותבים שכ"א שיש לו מהווי"ף שעשו הדייטשן ימ"ש משומן ועצמות של הקדושים הו"ד שהיה נקרא רי"ף זי"ף [ראשי תיבות: ריינע יודישע פעמענס], וביאם להתלהל הקהילה, קבעו את יום כ"ח אייר תש"ו ליום זכרון על הקדושים, רבינו ביקש מנאמן ביתו הר"ר אברהם יעקב איצקאוויטש ז"ל שילך להזמין בשמו את ראשי ומנהלי העיר לבוא ולהשתתף בהלויה, והתאספו באולם גדול אנשים נשים וטף להתייחד עם הקדושים, והביאו ארון ובה נתנו אל כל הרי"ף זי"ף.

ואז באותו מעמד פתח רבינו ואמר דברי הספד לזכרם: "התאספו כאן ללוות את הוי"ף שהוא חלק מהקדושים שנשרפו על קידוש השם, כתוב בתורה ק' פרשת שופטים "כי ימצא חלל באחד שערך אשר ה' אלוך יך נתן לך לא נודע מי הכהו ויצאו וקנין וגו' וענו ואמרו ידענו לא שפכו את הדם הזה וענינו לא ראו". הנה התאספו כאן ראשי וחשובי רוסלאנד וכי יכולים הם לומר ידענו לא שפכו את הדם הזה, וכמו כן משתתפים כאן ראשי מדינת ראמעניא, וכי יכולים הם לומר ידענו לא שפכו את הדם הזה, וכמו כן הדברים אמורים לגבי ראשי מדינת אונגארין, כל אומות העולם כאחד לקחו חבל במעשה הרציחות שעוללו הדייטשן ימ"ש על כלל ישראל, חלקם במישורין וחלקן בעקיפין, ואף אחד אינו נקי מזה, אין אף אחד אצל אומות העולם שיכול להכריז "ידענו לא שפכו את הדם הזה". ובתורה ק' כתוב אח"כ "וענינו לא ראו", בעוה"ר דברים אלו אנחנו בני ישראל גם כן אין יכולים לומר, דהלא עדי ראייה היינו למעשה הרציחות והגזירות הרעות שבאו על ישראל רח"ל.

ואז הכריז רבינו ז"ל דאע"פ שכלל ישראל סבלו כ"כ הרבה ולא יוכלו כ"כ מהר להתרפאות מהפעמים הללו בכל זאת עדיין מוטב לנו להיחלל בין הנרצחים מלהיות בכלל הרוצחים.

בהמשך דבריו תבע רבינו ז"ל להתחזק וללכת בדרכי אבות ובקיום התורה והמצוות מכבדים אנו את זכר הקדושים, ובכל דבר יהיה עומד לגוד עינים וזכרון אביכם, ובכל ספק שיבוא לידכם איך להתנהג יהי עומדים לעינים דמות דיוקנו של אביכם ותחשבו מה הי' רצון אביכם בעת כזאת.

וכיים רבינו ז"ל להתהוה"ק מסיים בפרשה הג'ל"כ "כפר לעמך ישראל", שהקב"ה יאמר לצרותינו די ובמהרה נגאל מכל הצרות ונזכה לביאת משיח צדקינו".

דברים נוקבים אלו שהשמיע רבינו כלי שום משוא פנים גרם ג"כ לרבינו שהי' צריך לעזוב אח"כ במשך הזמן את העיר סינעט, כי ראשי העיר סינעט נפגעו מאוד מהדרשה הג'ל והחלו לצער אותו ולהצר את

אב"ד נייטרא וומסב"ג: ווען כ"בין געווען אין בערגן- בעלז זענען געווען דארטן ביי די דייטשן אוקריינער גוים, זיי זענען געווען אזעלכע רשעים און אכזרים, די דייטשן האבן זיך נישט אנגעהויבן מיט אונז.

רבינו: דאס זענען געווען די קאזאקן, די אוקריינער זענען די קאזאקן, זיי האבן טאקע אין די יארן פון שנת ת"ח גע'הרגעט מיט אזא אכזריות, ס'לאזט זיך נישט זאגן, דעמאלטס איז געווען זייער א שווערער תקופה פאר כלל ישראל.

אב"ד נייטרא וומסב"ג: און ווען ליידער נישט...

א' מבנינו: ס'איז דא א דרשה פון רבי מיכאל בער (היה הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמאנדל ז"ל ר"מ נייטרא) ער זאגט אז יעדער אומה האלט זיך גרויס וויפיל ער האט גע'הרגעט און אונז כלל ישראל האלטן זיך גרויס וויפיל מ'האט פון אונז גע'הרגעט.

רבינו: דער טאטע ז"ל איז געווען אין סיגוט נאך די קריג, און ס'איז זיך צוזאמגעקומען די באהערדע און די גאנצע שטאט, האט דער טאטע גערעדט - ער איז געווען דער שטאט'ס רב - האט ער בתוך הדברים געזאגט אז אלע אומות זענען שולדיג, 'אבער ס'איז נאך אליץ בעסער צו זיין פון די נרצחים ווי פון די רוצחים.⁸

8

ועיי"מ"ש מרון ז"ל בדברי יואל (להודיע עמי תמ"ו) וז"ל: הושענא למענדך בוראינו, עפ"י"מ שכתבו הקדמונים דיש שני זמנים לתהה"מ, הצדדיקים הגדולים יעמדו לתחי' תיכף בעת ביאת המשיח, ולאחר ביאת המשיח תהי' תחיה כוללת לכל ישראל (עי' באורך בס' ויואל משה מ"א סי' י). ואיחא נ' בספרים דגם כל אותן שנהרגו על קידוש ה' מחמת החבלי משיח יקומו מיד בתחי' הראשונה תיכף בביאת המשיח, והנה תחיי' נקרא בריאה, וכמו"ש רש"י"ל פ' בראשית ע"ב ה' וייצר ה' אלקים את האדם, שתי יצירות, יצירה לעולם הזה ויצירה לתחיית המתים, הרי דכאשר יקומו בתחיית המתים יהיה נחשב לבריאה חדשה, ולזה אנו מתפללים הושענא למענדך בוראינו, שנוכח מיד אל הגאולה ואז יקיצו וירענו כל שוכני עפר הקמים בתחי' הראשונה, ויקומו לתחי' כל הצדדיקים והקדושים מכל הדורות הקדומים וגם לרבות כל אותן הקדושים שנעדרו מאתנו באלו השנים האחרונים בחבלי משיח הקשים וזה תחי' בריאה חדשה, עכדה"ק.

ידוע מ"ש האוה"ח ח"ב (ק' צ) עה"פ ולבש הכהן מדו בד, וז"ל: ירצה למדת החסד והרחמים כי יתנהג בשם כהן, הכונה שגם החסדים יסכימו לנקום נקם, ועיין מה שפירשתי בפרשת וראא וגו', בפסוק (שמות יב) ואמר אליו אני ה' ואמרו מדו בד יתבאר על דרך אומרים ז"ל (מדרש שוה"ט ט פסקא י' הורש דמ"ב) כי כל נפש שהרגו האומות מישראל על קידוש שמו יתברך הקדוש ברוך הוא רועם מדמו צורת הנהרג

און קיין טרעזינשטאט איז ער אנגעקומען א יאר שפעטער (בשנת תש"ה לפ"ק).

א' מבנינו: ערגעץ האב איך געזעהן אז דער רמב"ן זאגט (פ' אטור) אז די טעג צווישן פסח און שבועות איז אזוי ווי חול המועד,¹¹ און דא זעהט מען דאך אזויפיל צרות וואס האט פאסירט אין די וואכן.

רבינו: דער 'אב הרחמים' (שאומרים בשבת אחרי קריאת התורה) האט מען דאך מתקן געווען צו זאגן שבת נאכ'ן לייגען וועגן די טעג, וועגן די קרייץ-צוג.¹²

מזעהט דאך אין תשעה באב ביי די קינות (קנה כ"ה) אז ס'איז געווען דריי און צוואנציג טעג אין אייר,¹³ און דריי טאג אין סיון, די קרייץ צוג האט אנגעהאלטן אפאר יאר.

אב"ד נייטרא וומסב"ג: ס'איז עטליכע מאל געווען.

רבינו: ס'איז געווען עטליכע מאל, און ס'האט אנגעהאלטן א משך פון קרוב צו הונדערט יאר.

יגס רבינו ואמר המקום ינחם וכו'

וסיים: מזאל שוין זוכה זיין נאר צו רחמים וחסדים און צו די ישועה פון כלל ישראל.

אדמת ארצה'ב בערב ראש השנה שנת תש"ז אותו ר"ה שהגיע לשם מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל מתיקה'ק ירושלים ת"ז).

אב"ד נייטרא וומסב"ג: מיינ טאטע ז"ל (ה"ה הנה"צ רבי מרדכי מאשאקאוויטש אב"ד סאבאלוו) איז געווען נאכ'ן באפרייען אין טערעזינשטאט.

שבועות איז געווען די מנין ביי מיינ טאטען.

רבינו: מיינ טאטע ז"ל איז אנגעקומען שבת קיין טערעזינשטאט, אזוי ווי יעצט, אין איינס פון די שבתים צווישן פסח און שבועות איז ער אנגעקומען.

א' מבנינו: כ'האב געהערט אז שבועות תש"ט ווען ער האט אריינגעגעבן א ספר תורה האט ער געזאגט 'אזוי איז מען אנגעקומען' (לאוישוויץ).¹⁰

רבינו: דאס איז געווען א יאר פריער, אינעם צווייטן טאג שבועות איז ער אנגעקומען קיין אוישוויץ (בשנת תש"ד לפ"ק),

צעדיו, ועל אף שידע רבינו שהדרשה הזאת עלול להזיק לו מ"מ לא הת מפני איש והשמיע את דבר ה' ברמה.

10

בשנת תש"ט ביום ב' של יו"ט שבועות ערך מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל הכנסת ס"ת בויליאמסבורג, ובאותו עת ירד גשם עז, וכאשר ירד רבינו מביהמ"ד עצי היים סיגוט ומקום דירת מרן ז"ל, אשר משם יצאה תהלוכת ההכנסת ס"ת לביהמ"ד הגדול דקהילתינו הק' קהל יטב לב ד'סאטמאר, וכשירד במדריות הבנין ענה רבינו ואמר בשברון רוחו בזה"ל: 'אזוי בין איך אנגעקומען אין דעם טאג קיין אוישוויץ, כ'האב געטראגן א קינד אויף די הענט (ה"ה א' משלשת ילדו שנעק"ש עם אבם הרבנית הצ"ח ה"ר), א לעבעדיגע ספר תורה...'

ומן הראוי להעתיק כאן דברות קודש שהשמיע מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל בשמחת הבר מצוה של נכדו שהתקיימה באסרו חג שבועות תש"ט לפ"ק ובו הזכיר רבינו את היום הקשה הזה בימי הרס עולם יו"ט שני של חג השבועות שבו נאספו צאצאיו וב"ב על מוקדה הי"ד: 'ולעניינינו שנתאספו כאן לסעודת בר מצוה של נכדי, שמחה גדולה הוא לי... והנה אני רואה השגחה פרטיות מאת הבוב"ה שאתרמי שנעשה הבר מצוה ביום הזה דהנה חג השבועות הוא אצילנו יום קשה, ביום הזה הגעתי לגיא צלמות באוישוויץ, שיצאנו לנסיעה ביום שב"ק (ה' סיון תש"ד לפ"ק) (ביום ראשון ושני חל חג השבועות וביום ב' הגעתי שמה, ואז ראיתי את עני עמי עד כמה גברו ידי עושי רשע על ישראל, ובמו עיני ראיתי את כבשנות האש הגדולים שנשרפו שמה רבבות ילדי ישראל חו"ל שעמדו שם גלוי לעין כל, ולשישים היה כבשנות נפרדים שלא ראינו, ונהרגו שמה אלפים מישראל רח"ל, ומארצינו ארץ הגר בלבד אבדו הרשעים כמה מאות אלפף מאחב"י ובזמן קצר נעשה כליון גורא בשריפה ממש והיה העשן עולה למרחוק ונראה לעין כל, ואני הגבר יצתה בי יד ה' בהלקח מאתי שלשה ילדי הי"ד ביום קשה, ובכן כשמעתי אומרים לי שנולד בן למז"ט אצל חתני שליט"א ביום חג השבועות ראיתי בזה עין בעין איך שהשי"ת משלם גמול טוב על כל צרותינו... עיי"ש.

11

עיי ברמב"ן (פ' אטור) עה"פ עצרת הוא לכם, וז"ל בא"ה: 'הימים הספורים בנתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ובריו שמעו מתוך האש ולכך יקראו רבותיו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן, עיי"ש.

12

וז"ל הרמ"א (או"ח סי' רפ"ד ס"ז) ויש מקומות שאין אומרים אותו כשמברכין החודש מלבד בימי הספירה, והטעם כתב המג"א (ס"ה ה) משום שבימי הספירה היו הגזירות באותו הזמן, וכתב ע"ז המהצית השקל, היינו גזירת התנ"י.

13

הראב"ן ז"ל מתאר הריגת קהל ווארמייזע: "ביום כ"ג באייר, זאבי ערבות על קהל וורמייזע... מקצת הקהל היו בנתיים ומקצתם בבית ההגמון... ויקומו האיובים והגזורים על היהודים שהיו בנתיים, ושידדום ויהרגו אנשים נשים ומת, נער וזקן... והרסו הבתים וישלטו שלל ויבזו בו..."

הפייטן רבי אלעזר מווארמייזע מתאר את אשר אירע לבני עירו באותה תקופה מרה וקשה זו: "פעמיים קידשו שם המיוחד במורא, בעשרים ושלשה בחודש זיו (היא חודש אייר) למחרה, ובחודש השלישי בקריאת הלל לשוררה, השלימו נפשם באהבה קשורה... בחודש השלישי בשלישי (ג' לחודש סיון) נוסף לדאבון ומארה..."

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנות"ק על טהרת הקודש

פרשת שלח

מו"ה יואל טייטלבוים הי"ו
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה אליעזר זוסיא באבאד הי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה שמואל שעהנברוין הי"ו
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה אברהם משה לאנדא הי"ו
המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה נפתלי הערצקא גלאנץ הי"ו
המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה חיים אלעזר ווערצבערגער הי"ו
המלמדים: הר"ר חיים הירש שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה מרדכי דוד עסטרייכער הי"ו
המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה יואל רובין הי"ו
המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה מאיר גוטמאן הי"ו
המלמדים:

הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שעי"ה הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת בהעלותך העעל"ט

נפשי אשא, דהנה השי"ת הטביע באדם כח המתאוה, שיתאוה וישתוקק יותר ממה שיש לו ולא יסתפק במה שהשיג, כדי שעל ידי כח המתאוה יבקש לעלות במעלות בדרכי התורה והמצוה, וכל מה שהשיג יחשב למעט מזעיר, ולא יאמר די מה שלמדתי ומה שעשיתי, אולם לא כן בעניני עולם הזה, גדר גדול גדרו ואמרו (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, כלומר מסתפק במיעוט שלפניו ולא יתאוה יותר, וזה מלאכה קשה להשתמש בשני הפכיים. ולזה ביקש דוד המלך שמח נפש עבדך, אתה ה' שימה נא מדת השמחה והסתפקות בנפש עבדך בעסקי הגוף, ואמר כמתנצל למה איני משתדל בזה בעצמי, כי אליך ה' נפשי אשא, בכח המתאוה בנשיאות ראש יותר ויותר ממה שבידי, והם שני הפכיים, על כן אני מבקש שמח נפש עבדך, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר כ"ק מרן אאמ"ר זללה"ה בברך משה (פ' וישב עמוד רנא) מאמר הגמרא (כתובות קד.) בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה, יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתו. וכתבו התוס' (ד"ה לא) לא נהייתי אפילו באצבע קטנה, דאמרינן במדרש (תנא"ר פכ"ו) עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, ומייתת הא עובדא דרבי. וראוי להתבונן בהמשך דבריו של רבי, שקישר יחד ענין יגיעתו בתורה, ופרישתו מתענוגי עולם הזה, וסיים והתפלל שיהא שלום במנוחתו. גם צ"ב האיך משמע מעובדא דרבי שיתפלל האדם על מיעוט המעדנים קודם שיתפלל על לימוד התורה.

אך ביאור הענין דהנה לאמיתו של דבר הרי הא בהא תליא, כי באם לא יהיה לו להאדם מדת השמחה וההסתפקות בעניני עולם הזה, לא יזכה להשיג מעלות התורה, וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"ב) אין

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, איתא במדרש רבה (פס"ו ס"ב) זש"ה (ישעיה מב כא) ה' הפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, וצריך ביאור.

(ב) **רשיז"ל פי בהעלותך, על שם שהלהב עולה כתוב בהדלקתן לשון עליה, שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה.**

(ג) **ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה, פירש"י ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ונלאו כל חכמי לב למצוא ביאור מפני מה הוצרך הכתוב להשמיענו שאהרן קדוש ה' לא שינה ממאמר הקב"ה.**

ויתבאר על פי מה שכתב בקדושת לוי (פ' אמור) לפרש הכתוב (דברים ד לט) וידעת היום וכו' כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, דעיקר בריאת האדם לבא במדרגת ענוה, ואם יראה האדם בעצמו מצות ומעשים טובים, צריך להסתכל שיש צדיקים עובדים ה' יומם ולילה אשר אינו מגיע לקרסולי רגליהם, ויבין בהסתכלותו בהם מיעוט ערכו ושפלותו. לא כן בעסקי עולם הזה, כשיש לו מאה זהובים, אל יסתכל שיש עשיר יותר ממאה זהובים, ויקנא עצמו בו, רק אדרבה יסתכל במה שלמטה ממנו, שיש עני אחד אשר אין לו אפילו פרוטה. והנה חז"ל (סנהדרין כא) דרשו בשמים ממעל, זו הנשמה, ועל הארץ מתחת, זו הגוף. וזהו כוונת הכתוב בשמ"ם, כלומר בצרכי שמים, דהיינו בצרכי הנשמה מה שנוגע לעבודת הבורא ב"ה, תסתכל ממעל, על דבר שהוא ממעל לך, על הצדיק שיש בידו מעשים טובים יותר ממך, ועל הארץ, בעסקי הגוף הנוגע לעולם הזה, מתחת, פירוש תסתכל במה שלמטה ממך, שיש עני יותר ממך, עכ"ד.

ונקדים עוד מה שכתב באפיקי יהודה (דרוש מקוה מים) לפרש הכתוב (תהלים פו ד) שמח נפש עבדך כי אליך ה'

לעניני עולם הזה, וכל מגמתו היתה להתעלות בעבודת הש"ת, ועל זה מתפללים שיתן ה' להחנת והכלה מדת השמחה וההסתפקות בעניני עולם הזה, כמו שהיה לאדם הראשון מקדם לפני החטא. וקרוב הדבר לומר שהמברך ברכה זו מוציא את כל המסובין די חובתם במצות שמחת חתן וכלה, כי על ידי תפילה זו מביאין אותם לידי שמחה אמיתית בבחינת שמח נפש עבדך, עכ"ד.

ועל פי זה יש לפרש מה דאיתא במס' ברכות (דף וי)
אמר רבי חלבו אמר רב הונא, כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות וכו' והמשמחו זוכה לתורה, ויש להבין מדוע המשמחו זוכה לתורה דוקא. אמנם לפי האמור יובן, כי מאחר שמצות שמחת חתן וכלה הוא להביא אותם לידי שמחה אמיתית ולהסתפק במיעוט, הרי צריך שהמשמח גם כן יסתפק במיעוט, כי רק אז יתקבלו דבריו, וכמו שאמרו (הובא בספר הישר לר"ת שע"ג) דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, וזה שאמרו המשמחו זוכה לתורה, כי מאחר שהוא משמח את החתן, הרי זה לאות שגם הוא בעצמו מסתפק במיעוט, ולכך דבריו מתקבלות על הלב אצל החתן ומביאו לידי שמחה לבחינת שמח נפש עבדך שיהיה מסתפק במיעוט, ולכך כיון שהוא עצמו מסתפק במיעוט, על כן זוכה לתורה, כי על ידי התנהגותו שאינו הולך אחר תאות לבו, יהיה לו השתוקקות ללימוד התורה ולהתעלות בעבודת ה' ביראת שמים ומדות טובות ובכל ענינים רוחניים.

ובזה יל"פ דרשת חז"ל (שבת קלג): תניא (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו, התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכו', ובשל"ה הקדוש (שער האותיות ערך קדושת האכילה) כתב, ז"ה אל"י ראשי תיבות (יהוה קאל מא כב) ז"ה ה'שלחן א'שר ל'פני יי. ועל פי האמור י"ל כי שני הדברים כחדא אזלי, על פי מה שכתב הרמ"א בשולחן ערוך (אורח חיים ריש סימן א) שויתי ה' לנגדי תמיד, הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני אלהים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיבתו ותנועותיו ועסקו והוא לפני מלך גדול וכו', עי"ש. ולפי זה יש לומר שבכדי שיזכה האדם למדת הסתפקות בעניני עולם הזה, להיות צדיק אוכל לשובע נפשו ויבריא עצמו מן המותרות, צריך לדעת שהשלחן אשר עליו הוא יושב ואוכל הוא בבחינת זה השלחן אשר לפני ה', והיינו שהקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו, ואז יהיו כל מעשיו בעניני עולם הזה לשם שמים בידיעו כי הוא עומד לפני ה' הרואה במעשיו. ובכך

התורה מתקיימת במי שלומד מתוך עידון ומתוך אכילה ושתיה. וכאשר יהיה לו להאדם מדרגת שמח נפש עבדך, שלא יתאוה ולא יבקש בצרכי הגוף יותר ממה שיש לו, אז יזכה למדרגת כי אליך ה' נפשי אשא להתעלות במעלות התורה. ובה יתבארו דבריו של רבי, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, היינו שבעסק התורה לא הסתפק במה שלמד כבר, אלא השתוקק והתאוה לעלות ולהשיג יותר ויותר, בבחינת כי אליך ה' נפשי אשא, והתייגע בעשר אצבעותיו ובכל כוחו להתעלות מעלות רמות בתורת ה', עד שזכה להוריש לישראל ששה סדרי משנה, ועל זה המשיך ואמר האריך זכה לזה, כי לא נהייתי אפילו באצבע קטנה, שבתענוגי עולם הזה היה שמח בחלקו והסתפק במה שיש לו, בבחינת שמח נפש עבדך, ולא היה אף להעשיר ולעסוק בעד צרכי הגוף אפילו באצבע קטנה, ולכן זכה למעלות התורה, ועל זה סיים והתפלל יהי רצון שיהא שלום במנוחתי, כי מאחר שבעולם הזה היה לו שלום ושלות הנפש, באשר לא התאוה להשיג תענוגי העולם, לכן מגיע לו במדה כנגד מדה שיהיה שלום במנוחתו בעולם הבא. ומעתה שפיר למדו התוס' מכאן, עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, שהרי מדברי רבי מפורש יוצא כי מה שזכה לעלות מעלות רמות בתורה, מפני שבצרכי הגוף היה לו מדת השמחה וההסתפקות בבחינת שמח נפש עבדך, ואם כן עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, שהרי אין התורה מתקיימת במי שלומד מתוך תענוגי עולם הזה.

ובדרך זה ביאר שם אבא מארי זללה"ה מה שתקנו חז"ל (כתובות ה.) לברך בברכת התנים, שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם ברוך אתה ה' משמח חתן וכלה, ופירש"י משמח חתן וכלה, תפילה היא שמתפללים ומברכין שיהיו שמחים בהצלחה כל ימיהם לעולם בסיפוק מזונות וכל טוב. ולדרכינו י"ל שהתפילה היא שיתן להם הש"ת מדת השמחה, בבחינת שמח נפש עבדך, שיהיו כל ימיהם שמחים בחלקם ומסתפקים במה שיש להם, ואז יהיה להם שמחה אמיתית ושלות הנפש, וזה שדקדק רש"י לבלשונו, שמחים בהצלחה כל ימיהם בסיפוק מזונות, היינו שיהיה להם הגאה וסיפוק במזונות שנשפע להם מן השמים. וזהו כוונת הברכה, שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם, דכך היתה מדרגת אדם הראשון קודם החטא, שלא השתוקק כלל

במחשבתו שיהיה הכל לשם שמים, וזהו שבחו של אהרן שלא שינה, וגם בעניני גשמיות היה מכוין לשם שמים, עי"ש. ומעתה י"ל כי אהרן הכהן בהיותו מול פני המנורה נוכח השלחן, וקיים זה השלחן אשר לפני ה', והיה מכוין לשם שמים, על ידי זה השפיע לבני ישראל שיהיה להם הסתפקות בעניני גשמיות, ועל ידי זה היה יכול להשפיע לבני ישראל אור התורה, שיהיה להם השתוקקות לעניני רוחניות ולימוד התורה, כי האחד תלוי בחבירו. וזה שאמר אל מול פני המנורה, היינו על ידי שהשפיע הסתפקות נוכח השלחן, העל"ה גרותיה, היה משפיע השתוקקות להתעלות בלימוד התורה.

וזה שהסמיך המדרש הכתוב ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, כי על ידי אל מול פני המנורה יאירו, ובשעה שיושב על שולחנו יכוין לשם שמים ולא יכוין לתאות לבו, אז יגדיל תורה ויאדיר, יהיה לו השתוקקות להוסיף בלימוד התורה בכמות ובאיכות, להתעלות בתורה ויראת שמים.

ובזה יתבאר הכתוב ויעש כן אהרן, ופירש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כי בעוה"ר דור תהפכות המה, שבעניני רוחניות מסתפקים במועט, ובעניני גשמיות מבקשים יותר ויותר ואינם מסתפקים, ולזה מגיד שבחו של אהרן שלא שינה, אלא ברוחניות היה לו השתוקקות ליותר, ובעניני גשמיות היה מסתפק במועט.

והשי"ת יזכינו שנזכה לקיים הענינים הללו, היים אנחנו במדינה המשוקעת בתאווה, וכל מהות המדינה הוא לילך אחר תאות, בבחינת התאווה תאווה, להרבות תאווה על תאותיו יותר ויותר, וכל המרבה הרי זה משובח, ובעוה"ר דין גרמא לקרירות בעניני רוחני, ומכבה החשק ללמוד ולהתפלל ולקיים מצות ה', ואף אם עושים קצת מסתפקים במועט, יעזור השי"ת שנזכה להיות במדריגה שמה נפש עבדיך, להיות שמה בחלקו ולהסתפק במועט בעניני גשמיות, כי אליך ה' נפשי אשא, שבעניני רוחניות יהיה לנו השתוקקות והמדה ללמוד ולהתפלל, שיהיה לנו תשוקה להקב"ה ולקיים המצוה, תשוקה לעשות רצון ה' ולעבדו בלב ובנפש בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

אם יקיים האדם ז"ה אל"י, ז"ה השלחן אשר לפני י', ויסתפק עצמו בהנוגע לצרכי עולם הזה, אז יוכל לקיים דרשתם זה אלי ואנוהו להתנאות לפניו במצות, שיזכה למדת השתוקקות לקיים המצוה בהידורים שיהיה מצות נאות כדבעי וכיאות מקובלים לנחת רוח לפניו ית"ש, שיקיים אותם בהתלהבות והשתוקקות בחיות דקדושה ושמחה של מצוה והתרוממות הנפש, בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים. אבל אם הלילה האדם הולך אחר תאות הבהמיות, בבחינה הנאמר להלן בפרשה (במדבר י"ד) התאוו תאווה, ופירשו המפרשים (תולדות יעקב יוסף פ' בהר בשם המגיד) שהתאוו שיהיה להם תאווה, ועוררו התשוקה והחמדה לעניני העולם הזה. אז נעשה משוקע בהבלי עוה"ז ומבקש יותר ויותר, כי יש לו מנה רוצה מאתים, וכאשר טעם בתאות לבו הוא משתוקק ליותר, ולעומת זה בעניני רוחניות הוא מסתפק במועט, ואם למד איזה דף גמרא או סעיף שולחן ערוך, הרי זה חשוב בעיניו כאילו כבר עמל עצמו די והותר וזכה לאיזה שלימות גדול בתורה.

וזה שאמר הכתוב בהעלותך את הנרות, כי המנורה רומזת על חכמת התורה, ע"ד (משלי י"ב) כי נר מצוה ותורה אור, ובא ללמדנו כי לימוד התורה צריך להיות בהשתוקקות וחמדה להתעלות, ולזה דרש בהעלותך, על שם שהלהב עולה, שצריך שיהיה בהתלהבות והשתוקקות להיות עולה מעלה מעלה וממדריגה למדריגה בלהב אש, וכמו שפי' בקדושת לוי (פירושי אגדות) מאמרם (שבת כ"ב) הדלקה עושה מצוה, שצריך האדם לעשות המצוה בהדלקה ובהתלהבות בתשוקה נפלאה. ודבר זה השפיע אהרן הכהן לבני ישראל שיהיה להם השתוקקות בלימוד התורה והתלהבות לדבר מצוה ולכל דבר שבקדושה, ולא יהיה לאדם הסתפקות במה שיש לו, אלא יהיה מוסיף והולך בעבודת ה' מחיל אל חיל וממדריגה למדריגה.

אמנם כבר נתבאר כי בכדי שיהיה לו לאדם השתוקקות לעניני רוחניות, צריך שיהיה לו גם הסתפקות בעניני גשמיות, כי זה תלוי בזה, והנה כתב החיד"א בפני דוד בפרשתן לפרש הכתוב, אל מול פני המנורה, היינו נוכח השלחן, כי מנורה בדרום ושלחן בצפון (בבא בתרא כ"ה). וא"ז זללה"ה בייטב לב בפרשתן ביארו ע"ד העבודה, כי גם בשעה שיושב על שלחנו ועוסק בגשמיות יעלה

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

מסודם של רבותיהם לביית סוגי-סאטמאר

נוסד בשנת תרס"ט ע"י מרן רבניה בעל עצי חיים ז"ע - ונתחדש אורה ע"י מרן רבניה בעל ברך משה ז"ע
 בחזרת והמשכת ב"ק מרן רבנו הגדול שלוש"א - כיק הגה"צ רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א, נשיא הכולל
 קרית יואל - בני ברק יצ"ו

"ברכת מזל טוב"

הגנו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי שלומינו החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרב ר' שלמה יצחק טויסניג שליט"א, ירושלים ת"ז
 ולחותנו הרב ר' נחמן יאקאב שליט"א
 לאירוסי בנו, נכדו הבה"ח אהרן הי"ו תלמיד ישיבתינו

הרב ר' חיים עזריאל יאזשעף שליט"א, ר"מ בשיב"ה"ק
 ולחותנו הרה"ח ר' יהושע הערסקאוויטש שליט"א
 לאירוסי בתו, נכדתו

הרה"ח ר' בנימין פוקס שליט"א
 לנישואי בתו ביום חמישי באולמי ארמונות חן

הרה"ח ר' אהרן ווייכהויז שליט"א
 ולחותנו הרה"ח ר' שמשון חיים בירנבוים שליט"א
 להכנסת בנו, נכדו הב' יצחק הי"ו לעול המצוות

הרב ר' נפתלי צבי בראדי שליט"א
 להולדת נכדתו, אצל בנו הר"ר חיים הי"ו, לאנדאן

הרה"ח ר' מאיר משה פרידמאן שליט"א
 להולדת נכדו

• כולל אברכים מצויינים

- כולל להוראה
- כולל הלכות שבת
- כולל הלכות יו"ט
- חברה משניות

• התאחדות האברכים

- ארגון שיעורי תורה
- חבורת יסודי התורה
- איחוד החבורות
- מערכת קול התאחדותיט

• מפעלי צדקה חסד

- מפעל החסד "די משה"
- קמחא דפסחא "ידי חסד"
- ועד עריכת שמחות לאנ"ש
- ארגון "חסדי משה"
- למען אחי ורעי
- קופת גמ"ח
- קרן עזר נישואין